МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

ЕРА 22 ИЮЛЬ 1965 шу № 87 (4100). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ДАЬХЕННА — ДУКХАГIА ЯЛАТ!

Ялаташ чехкагIа чуийца дахара чIоагIа къахьегаш боахк республика механизатораши ялаташ леладераши. 20 июль тIакхоачаш колхозашкеи совхозашкеи ка болча ялатийн бобови культурайи 82 процент хьекха даьннад, царех 95 процент аьрда даьннад.

Хьувкъам чуийца довла доахк Ачхой-Мартана, Гудермесски, Грозненски, Наурски, Урус-Мартана, кхыча районий боахамаш.

Керттерча даькъе Наьсарени Сунженскии районаш я ялаташ хьокхаш йоахкараш. Ялаташ чуэца кхыча районел тIехьагIа уж йолаялар бахьан да из.

Укх шера ялаташ дика хьувкъадаьд Сунженски, Урус - Мартана, Шаьла, Шелковской районашкарча боахамаша.

Ялаташ дIайидеча пункташка кхаьчай ялатий 4;3 миллион пунт. ХьажкIашкара дIайиккхача вож ялаташ дохкара план кхоачашъяьй.

Дукха боахамаш дIахо а планал совгIа ялат дIателаш доахк.

Ца дойташ укх гарггарча деношка хIара колхозей совхозеи ялат чуийца даккхар, пачхаьалкхенга дукхагIа из дохкар — из керттердар да республика юрта боахама къахьегамхошта.

ТIАДИЛЛАЧА ДЕКХАРО КХЕТАМ ЛУ КОММУНИСТА

ХIара коммунист инициатива йолаши балха юкъе хьинаре дакъа лоацаши хилар партийни организаце ший болх толамца дIабахьара эша керттера хьал да. Ерригача коллективо а парте беррига членаша а хIара денна дакъа лаьцача мара кхоачашъюлургьяц тIайийца решенеш, чакхдоаккхалургдац де дагалаьцаф.

ХIара коммунист декхарийла ва парте гIулакх бахьан хьинаре къовсам лоаттабе, хIаьта партийни организаци декхарийла я ший члений инициатива дегIайоалае.

Коммуниста хаьдда йола задани яларца партийни организаце, партийни бюрос, партийни комитето цунца цунна новкъостал ду партийни мугIаре ший моттиг лаха, цунна ховр дикагIа гучадаккха, ше болх беш йолча коллективана из пайданегIа хургволча новкъа ваккха. Цудухьа я партийни поручени коммунист оарцагIвоаккхаш йола средство, юкъ-юкъе а доацаш, хIара денна партийни балха юкъе цо дакъа лоацилга Iалашдеш йола средство. Цудухьа партийни собранешка партийни комитетийн бюройн заседанешка дувца деза коммунисташа шоашта тIадилла гIулакхаш мишта кхоачашду. Партийни порученеш парторганизаце вахарца, цун хаьдда долча декхарашца айхха ювзаенна хила еза. ХIанз юрта къахьегамхоша беррига шоай низ тIабахийта КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъеча хана партийни юкххьанцарча организацеша, партийни комитеташа керттера теркам тIабахийта беза экономика дегIайоалаяра дешашта. Партийни порученеш тIаерзаяь хила еза чурча торонех дикагIа пайда эцара, дикагIа йола опыт йоаржаяра, Iилманеи техниканеи карагIдаьннараш юкъедоаладара, къахьегамхошта болх дика бара эша хьалаш Iалашдара, болх овсарле йолаш бара, къахьегамхой политически кхетам лакхбара, цар культура лакхъяра.

Дукха масалаш доаладе йиш я коммунисташ кхетамца, чIоагIа пайдане хургболча тайпара общественни балха юкъеоззарах, кхоачашде дезача хьалхашка латтача декхарашка хьежжа, хIара коммуниста дикагIа каратIдаргдолчун уйла а яь партийни порученеш теларах лаьца.

Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза партийни организаце чIоагIа терко ю къонача коммунисташта кхетам балара, уж илейно дегIаккхувлара, цар партийни вахара а общественни балха а юкъе дикагIа дакъа лацара. ХIара коммуниста тIадиллал пунга кхоачашдулургдола гIулакх. Масала, дукха ха йоаццаш парте хьайица волча къонача коммуниста Токаев Исраила парторганизаце тIадиллар цо хьайбаш леладерашта юкъе агитационни болх леладелга, хIана аьлча из хьайбаш леладара специалист воландаь. Цо дика кхоачашду шийна тIадилла гIулакх. Болхлоша салоIача хана къонача коммунисто газеташ деш парна, беседаш ю, ферма балхаца айхха ювза а ювзаш. Токаева арайоаха къахьегама листокаш бокххача безамца еш къахьегамхоша. Агитатора цар тIа дувц дикагIйолча опытах, хьалха латтача болхлоех.

Иштта дуккха дикадар шоаех дувца долаш, партийни порученеш дика кхоачашъеш ба кхыбола коммунисташ а, масала, шофер Дмитрий Павловский, скотник Бежихаджи Хатаев, доярка Анна Бердарь.

Йоккхачен зIамигачен партийни порученеех хьахул юкххьанцарча партийни организаце бюро е комитета балха план. Из кхоачашъяр да шийна тIайилла партийни задани кхоачашъяр, гIулакх дIахьалхашка даккхар, цу е вокх участке хьал дикагIча оатIорахьа хувцар. Цкъа механизатораш ца тоъаш хала хьал эттар Сунженски района ЦIеча Эскара цIерахча колхозе. Цу боахама партийни организаце производства новатораш болча коммунисташта Болдыревнеи Пархоминаи тIадиллар массехк тракторист кийчве. Шоашта тIадилла из декхар кхоачашдарал совгIа цу коммунисташа партийни комитете дош оттадир комбайн е трактор лелае ховш волча хIара коммунисто къона механизатораш кийчбе беза, аьнна. Из дош дийцар партийни собране, коммунисташа белгалдаьхар механизатораш кийчбара хьалда дола наькъаш.

Шийна тIадилла партийни гIулакх коммуниста мишта кхоачашду а хьежа мах бе боагIа цун берригача общественни балха а. Дог гIоздоаккхаш хIама да коммунисто шийна партийни организаце тIадилла гIулакх уйла тIаяхийта наха новкъостал де дагахьа кхоачашдар. Иштта шоай партийни порученеш дика кхоачашъеш ба Грозненски химкомбината нефтемаслозавода коммунисташ.

Цхьабакъда, йолаш я ше енна порученеш коммунисташа кхоачашъяра кIезига терко еш йола, цу гIулакха боаггIаш бола лоархIам ца беш йола партийни организацеш а. Из бахьан долаш лохлу коммунисташа шоай декхараш кхоачашделга, тIаккха коммуниста ше бехктокхаме хилара уйла йицлу. ХIаьта кхыча тайпара а нийслу. Цхьабараштa дуккха гIулакхаш тIа а дехке, цу нахах тийша беррига болх бусаш, хIаьта цу наха шоаш де мел аьннар кхоачашде ха а ца тоъаш, хIаьта вожаш шоай партийни декхараш кхоачашдара юстара болаш. Иштта йола практика харцахьа а зене а я. Масала, Грозненски отделене № 131 йолча гIишлошъяра - монтажни поезда инженера Сычевна цхьан ханна кхоачашде дезаш ворхI гIулакх тIадиллад. Могаргдий къонача коммуниста уж кхоачашде, ха тоъаргйий цунна? Могаргдац, ха хургьяц. Къона коммунисташи КПСС члений кандидаташи шоашта енна партийни порученеш йизза кхоачашъе декхарийла ба. Бакъда, царга дулургдар а дулургдоацар а царна тIа а дилла, цар еррига мукъа ха хьаякха еза яхилга нийса дац из.

Нахаца беш индивидуальни болх ца хилар бахьан долаш коммунисташтен КПСС члений кандидаташтеи партийни порученеш ца телаш моттигаш нийслу. Масала, «Грознефтехимзаводстрой» треста СМУ-7, машиннаькъа Грозненски отделене зданейи сооруженейи дистанце партийни организацешка, кхычахьа а.

Партийни поручени хIара коммунист общественни балха юкъеоззара средство хинна ца Iеш КПСС членашта кхетам балара дика форма а я. Коммунисташ производственни а общественни а вахаре дакъа лоацаш хилийтар, шоашта енна порученеш цар мишта кхоачашъю хьажар, партийни балха практике уж Iомабар хIара партийни бюро, хIара партийни комитета эгтара хьалхара декхар да.

Вай мехка гIолла

КАЗАНЬ. Города Ленински районе хьайийлача «Баркал» яхача кердача ателье массайолча маркаех йолча телевизораштеи радиоприемникаштеи мах боацаш ремонт еш ба 41-ча профессионально - технически училищера практиканташ — 60 къона специалист.

Ателье я тIеххьарча моделех йола электронни аппаратура. ХIаьта из ателье вIашагIъеллай училища комсомольций инициативах.

Сурта тIа: ремонтни цехе.

Б. Мясникова сурт. ТАСС фотохроника.

ГИДРОГIИШЛОНХОЙИ КОЛХОЗХОЙИ БОЛЧА

РИГА, 19 июль. **(ТАСС спец. корр.).** Балтийски флота кемашка хьежачул тIехьагIа КПСС ЦК Президиума член, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, Советски Латве парте а правительства а кулгалхой. хIаьта иштта республика 25 шу дизара цIей дездеча яьхкача дукххача делегацешта керте латтараш бахар республика столицагара бIаь километр малхбоалехьен-къулбехьа Гливиньски ГЭС хьалъеча.

Прибалтике эгтара йоккхагIа йолча гидроэлектростанце гIишлонхоша безаме тIайийцар хьаьший.

Огрески районера «Лачплесис» яха колхоз Латве хьалха латтарех бола цхьа боахам ба. Гидроэлектростанцега хьежачул тIехьагIа цига кхаьчар А. Н. Косыгин а кхыбола хьаьший а. Уж хьежар хьайбаш леладеча фермага, колхоза кхашка а колхозхочун В. Яундалдериса цIагIа а хилар.

ЙИЪЛАГIЧА МОСКОВСКИЧУН ЙОККХА ПРИЗАШ

МОСКВА, 20 июль. **(ТАСС корр.)** Тахан съездий Кремлевски Двореце торжественно дIакъайлар IV Московски дунен халкъашта юкъера кинофестиваль. Шин кIирагIа кинофильма конкурсни экранаш тIа дIахьекхай 30 дукхагIа художественни бIарччаметражни фильмаши массехк иттанешца лархIал лоацаметражни яраши.

IV Московски фестивала йоккха приз жюре йийкъай режиссера Сергей Бондарчука «ТIоми машари» яхача советски фильманеи Золтан Фабре даьча «20 сахьат» яхача венгерски картинаи юкъе.

Лоацаметражни конкурса «Дошув» кхаьчад «Юхьа тIара бIарга хи тIадам» яхача югославски документальни кинолентанеи «Шиъ» яхача советски бегий фильманеи

ДИКАЧА ПРОДУКЦЕНА—ШЕРРА НИКЪ

РЯЗАНЬ. Рязански искусственни хьаьса комбинат — къона предприяти. Шу доладелча гIоне пун коллективо заданел совгIа бархI бIаь тонн гаргга продукци арахийцай. Ткъаьитт тайпа бесаш дола штапельни хьоаса ба укхаза хьабеш. Рязански хьаьса лоархIамера дикал я из беса па боалаши бос ца хувцалуши хилар. Вискоза пигментни басараш ду из хьувзача машинашка кхачалехьа.

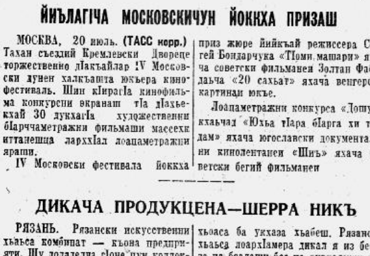

Карельски АССР. 25 шу дизад О. В. Куусинена цIерахча Петрозаводски паччахьалкхен университета.

Сурта тIа: О. В. Куусинена цIерах йола Петрозаводски университет.

С. Майстермана сурт. ТАСС фотохроника.

ШОФЕРИЙ ЧIОАГIА ДОШ

БаьдIийрзачул тIехьагIа шоай гараже чубаьхкар Наьсарен автобоахама шофераш. Несок, кирпичик, цемент, кхыйоза а материалаш дIа-юха кхухьаш сарралца болх баьбар цар. Шоай машинаш дIа а оттаяь чубаха дага бар уж. Цхьабакъда, царна дагалаьттар кхоачашхилапзар. Республикански автоуправленера распоряжени епаяр: Iуйран Надтеречни района «Новогорский» яхача совхозера ялат дIаоза даха деза, аьнна.

Iуррехьа а кхы ха ца йоаеш наькъа арадевлара бе безаш дукха болх бар. Ялат Iоухаргдоацаш плинтусаш теха чIоагIъе езар кузоваш. КIаьдбалар дицденна болх бе болабелар шофераш. Законага диллача тхьоврехь а чакхдаьннадар балха ди. ХIанз уж чубахача а царга хIама ала йиш яцар. Бакъда, кхоанара ди доврздар, совхозера ялат а паччахьалкхенна дIа ца луш дусаргдар.

Цу бус гаража юхе гIолла тIехвоалача сага хозаргъяр шоферий гIара, гон етташи херх хьекхаши ду таташ. Укхаза гургвар ха яха, дукххача хана дена шофералла болх бу Абадиев Iаламбик, зIамига саг Томов Саварбик. Шоай новкъоста беча бегех бел шофераш. Из ва Хашагульгов Осман. Бегаш бара тIера волча Халмурзиев Даламбика «заместитель» ва оал Османах гараже.

БIарг тIера ца боаккхаш хьежа безам боагIа шоферий говзача, балха тIерча кулгашка. Цо санна болча нахаца фуннагIа а дулургдакх, аьле хоза уйла чуйосс дега чу.

Шоай машинаш наькъа яха кийчъяь, гаьнна бийса яхачул тIехьагIа мара массехк сахьата салаIа чубаханзар шофераш. Iуйрийна 5 сахьат даьлча массавар а гараже вар. Къаьстта гIозвоаьнна вар Абадиев Аламбик. ХIанз командировке йодача шоферий бригада бригадир вар из.

Iуйрийна нийс сахьат даьлча совхозе дIаккхаьчар машинаш. Хьатта Iайна латтар эзараш тоннаш ялат. Ханнахьа хьакхаьчаяр автоколонна. Тахан шофераш тIехьабаьнна баларе болх ца беш латтийсаргъяр бархI комбайн, хIана аьлча ялат дахьа моттиг йоацаш хьалйизаяр хьетт. Наьсархой беза хьаьший санна тIайийцар совхоза болхлоша. Шоай комбайнаш болх бе йолаялийтар комбайнераша, хIаьта хьаьший кхыха йоа ца еш кIа тIадоттийта болабелар.

ЗIамигача трактора тIаоттаяьча погрузчикаца Iалаьмате хьакхашта а кадай а болх бу 18 шу даьннача Самаев Iимрана. Кхаь минута етта йоал машина. Наурерча ялат дIайидеча пункте дIаха йолаелар машинаш.

— Доккха баркал хилда шоана тхо долча иштта сиха хьакхаьча, — йоахар совхоза директора Гашин Федор Александровича автоколонна начальникага Хантыгов Вахийга. — Дадахача шера тхо долча бар Грозиера баьхка шофераш. Совхозера Науре кхачачалца дийнахьа кхоккха рейс йора царех хIаране.

— Кастта шоашта гургда шоана наьсархоша болх мишта бу, — аьлар Хантыгов Вахас.

Шоайла яхье баьлар совхоза механизатораши наьсарера шофераши. Хьалхарчар лаьрхIар комбайнашка бизза болх байташ лен нормаш тIехкхоачашъе, махулла сихагIа ялат дIаоза лаьрхIар шофераша. ЦIи яьлча санна кхехкаш бар хьаттара болх а.

Ялат дIаденна баьлча цхьаннахьа хье ца луш сиха юхабоагIар шофераш. Эгтара хьалха хулар Iаламбик.

— Бригадир тхол хьалха вала гIерт, бакъда цох хIама хуле тамаш я, аьле цунна тIеххьа баьхкий хьаоттар Зязиков Султан-Гирийн Хашагульгов Османи, кхыбараш а.

— Шоал хьалха вала-м атта хургдий-хьогI, — велалора бригадир.

Бийса къовлаенначул тIехьагIа вIашагIкхийтар массавола шофер. Царех хIаране хьалхарча дийнахьа йиъ-йиъ рейс яьяр. Планах ши бIаь километр никъ бе безача йиъ бIаь километр никъ баьбар.

— Хьожаргда вай кхоана малагIчо дукхагIа рейсаш ю. Аз айса ялх рейс еогья, аьлар Томов Саварбика.

— Тхо хьоца яхье доал!, — аьлар Султан-Гире, Аламбика, Османа, кхычар а.

РЕПОРТАЖ

...Са теосад. ХIанз а гонахьа сатийна я. Хоза ба Iуйрийна хьекха шийла мух. Ше хIа аьнна сомаэкххаше а бараъкаш тIадувхалехьа хьаттагахьа машина лаьллар Томов Саварбика. Цу ханна сомалийлхар берригаш а. Саварбика машина гIа ялат тIадотташ латтар новкъостий хIамаш тIаювхаш боахкача хана. Машина хьалйизалехьа бараъкаш дийха а ваьнна новкъа ваьлар Саварбик.

— Хьажал, вай массавар Iехавир-кх цо, — велавелар Iаламбик.

Ялат тIадетта яьнна машина элеваторгахьа йолалора. Тахан эгтара хьалха шоай болх дIабоалабаьраш наьсархой бар. Iуйрийна хIама дуача хана цхьацна рейс яь баьннабар уж. Элеватора коа хьакхаьча машинаш Iойоассае шоаш дIаюгар автоколонна начальника Хантыгов Вахаси технически гIулакх де яйтача автомашина шофера Махмудов Салманеи. Цу юкъагIа сихха хIама кхаьлле боалар шофераш. Иштта кхойора балха хана хIара минот!

КIезига хало тIаоттанзар автоколонна начальника а. Бакъда, вIалла а ше кIаьд ца велча санна хетар цунна ший шофераша селла кадай а дика а болх барах гIадваха. Хьатта машинаш сеца ца латтийтарга а уж лерттIа йоттарга а хьежаш вар эксплуатаце начальник Хашагульгов Ювсап.

Бакъда, хьаттара болх даккха гIалат доацаш дика вIаштIехьбаькхабар.

...Саидова Малика къона йоI я. Хетаргахьа ткъо шу а даьнна хургдац цун. Гвардейски яхача юрта Совете библиотекаралла болх беш я из. Парте Надтеречни райкома уполномоченнe Токаев Ювсапа Наьсарера баьхка шофераш ба аьнна хеза «Новогрозненский» совхозе епай из. Цунга да книжкаш, журналаш, газеташ. Шийца бенаб цо каьхата пандар а.

КхоалагIа рейс а яь цIабоагIача шоферашта хезар Маликас лекхача пандара оаз. Эгтара хьалха хезар из Томов Саварбика. Из а Зязиков Султан-Гирий а массарел цхьа рейс хьалха баьннабар. КагIийча наха гоннахьа го а баь пандар лекхаш ягIа йоI бIаргатушше а машина ялат тIаэотта дIа а оттаяь халхара бIал баккха волавелар Саварбик. Цу сахьате етта йолайир фата а.

— Иштта ба-кх тха кIантий! — Болх бе а хов, салаIа а хов, — йоах бригадира кадай халхавувлача ший новкъоста бIара а хьежаш.

Гаьнна бийса яллалца ялат элеваторе дIаозаш хилар шофераш. Цу дийнахьа яхье хьалхара моттиг яьккхар Томов Саварбикеи Зязиков Султан-Гиреи. Ялх-ялх рейс йир цу шинне. Ялх бIаь километр никъ а баь кхоачашйир кхаь ден норма. Пхиппа рейс йир Абадиев Аламбика, Хашагульгов Османа, Мациев ИбрахIима, кхычар а. Цу тайпара дика болх хIанзалца саго баьбац совхозе. Из боккха толам баккхарца эгтара хьалха ший новкъостий Саварбики Султан-Гирийн даькъала бийцар бригадира.

—Тхо санна котваргвар хьо а, Аламбик, — аьлар Саварбика, — нагахьа аз санна селххане а нах боацача хана Iа хьай машина чу бензин деттадаларе, из кхоачадаллаца машин ца а хеххаш.

Из ишта хила а хиннадар. Бензин кхоача а денна Аламбик заправке вахача сахьат даккха дийзадар цун аргIа хьа ца кхоачаш.

— Саварбик бакълув, новкъостий, — аьлар бригадира. — Со гIалат ваьлар.

Гаьнна хьахозар цу гIулакхах белаш хиннача шоферий гIара.

ДикагIа болх баьча шоферашта хIара дийнахьа ахчан совгIаташ тела аьнна лаьрхIар совхоза дирекце. Наьсархоша каст-каста кулгаш яздора цу ведомоста тIа.

— Ахчан совгIаташ массехк сага мара дала дезаргдац, аьнна хеташ дар тхо. ХIаьта уж-м ахчел совгIачарна дала дезаш хиннадар, — йоахар совхоза директора Гашин Федор Федоровича.

Паччахьалкхенна 1450 тонн ялат дIадала дезаш яр совхоз. Диъ а даьна пхелагIча дийнахьа планал совгIа дIалуш дола ялат дIаккхухьаш бар шофераш.

...Делкъа хана, тIеххаьра рейс а яь хьатта хьабаьхка шоай машинаш дIаоттайир шофераша. Турпале къахьийгарий сийна — наьсарерча шоферийн совхозерча механизаторийн сийна доккха ловзар оттадир. Маликаца эгтара хьалха халхавала массавар раьза а волаш бокъо елар Томов Саварбика. Массехк сахьата лаьттар ловзар. Сакъердаш бар шофераш. ТIагIертта къахьийгачул тIехьагIа салаIа а мегаргда...

Дег тIара баркал яхаш цIа баха арабаьнна шофераш накъа баьхар совхоза болхлоша. Машинаш гаьна ялалца хьахозаш яр Малика лекхача пандара хоза йиш...

Султан АУШЕВ,
автомобильни транспорта Нохч-ГIалгIай управлене юртбоахама мухьаш дIаюха кхухьача отдела начальник.

ЯЛАТ ЛОРАДЕ

Ялат дIаккхухьачара наькъаш дени буси лорадеш ба тха милице отдела болхлой. ХIаьта, хьатташка ба тха дружиннинаш.

Оаха а иштта боахамий кулгалхоша а селла чIоагIа бIарг локкхаше а ялат лочкъаде вIаштIехьдаьннад цхьабарий.

Ялат лочкъадаь ХХ-ча партсъезда цIерахча колхоза бежаIу Бешиева гIумке лаца вIаштIехьдаьннад тха опергруппа. «Октябрьский» яхача юрта вахача шенара завода моториста Вискиев Абдул-Халима цIен бада тIара лаьцад 950 килограмм ялат.

Опердивизиона болхлоша воккхагIволча сержанта Долгов Петеи сержанта Хазиев Шаринеи 19-ча июле 70 килограмм кIа лочкъадаь водаш лаьцав тракторист Б. Зубайраев.

ХIаьта Грозерча АТХ-5 шофера Демилов Сайд-Хьасана ялат галешка лечкъадарах кхоачам хилац, 34 центнерали 50 килограммали кIезигагIа доацаш ялат лочкъаде лаьрхIар цо.

Цхьаннкха къу таIазар ца деш кIалхарваргвац. Нагахьа санна милицена кIалхарвоале а юрта бахача наха новкъостал ду тхона. Беррига лийцараш унх деношка халкъа суда духьала оттаргба, хIаьта де доагIаш дола таIазар а дерга царна.

Ш. ДУДУКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР МООП-а Шаьла РОМ-а начальник капитан.

БАЬЦА ДААРАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМ

Дика хьокхамаш даьхад № 3 йолча сомий-баьца даарий совхоза Сорокина Лидас кулгалдеча бригада. Дукха низ тIабахийтаб бригада членаша лакха хьувкъам хилийтар дукха.

Дукха ха йоаццаш шоашта тIачIоагIъяьча 9 гектара тIара комараш чуийна яьннай Андреева Таисас кулгалду звено. Чуийца комараш Грозерча торгови базе дIайихьай.

ХIара дийнахьа 5—6 тонн комараш лохьайора бригада коллективо. Комараш чуэцара план 159,5 процент кхоачашйир бригада.

ХIанз керда кабуци, нарсаши, помидораши, бураки паччахьалкхенна дIачулуш ба баьца дaараш леладераш. Социалистически яхье эттараша ах шера итогаш йича Сорокина Лидас кулгалдеча бригадо совхозе хьалхара моттиг яьккхар. Совхоза дирекце 75 сом ахчан преми елар Сорокина Лидайна.

И. ХОМЕНКО.

КПСС обкомеи республика Министрий Советеи

ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШТА—ЦIЕ БАЙРАКХАШ

КПСС обкома бюрои Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советий хьежай 1965 шера хьалхарча ах шера дукхагIа хьайбай продукташ яхараи кийчъяран тIехьарча республикай районий яхьа итогашка.

Яхьа юкъе котъяьннарг лаьрхIай Грозненски район (КПСС райкома секретарь нов. Сухоруков Ю. В., юрта боахама управлене начальник нов. Горошко Н. А., райисполкома председатель нов. Эсенбаева Т. А.). Цу районага йитай парте областной комитетеи республика Министрий Советеи карара кара тела ЦIе байранх. Грозненски района колхозашеи совхозашеи дахача шера цу юкъагIарчунца нийсдича шура яккхар 1,4-зза, дулхи фуаши дахар 1,2-зза дукхагIа хилийтад; района боахамашка Iалашдаьд доахана дукхал дIахо дегIайоагIилга, цар даькъе хьаьлий а долаш, дерригача тайпаех долча хьайбайи коа тIарча оалхазарийи продуктивность дикка дегIаенай. Дулх кийчдара ах шера план районе гIолла кхоачашъяьй 104 процент, шура — 122, фуаш — 114, тха — 107 процент.

Белгалбаьб хьайбай продукташ яхараи кийчъяраи бола Урус-Мартана, Сунженски, Шаьла, Гудермесски, Ачхой-Мартана, Наурски районий дика болх. Цу белгалъяьча районаша хьалхарча ах шера Iалашдаьд хьайбай продуктай деррига тайпаш кийчдара паччахьалкхен планаш дикка тIехкхоачашъелга.

Цунца цхьана КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои белгалдаьд хьалхарча ах шерара МалгIабика района хьайбай продукташ яхареи кийчъяреи хьокхамаш кхоачамбоацаш хилар (КПСС горкома секретарь нов. Санько Д. П., районни юрта боахама производственни управлене начальник нов. Затона Ф. Я., горисполкома председатель нов. Гастемиров С. Х.). Районе кхоачашъяьяц цхьаннха а тайпа хьайбай продукташ кийчъяра план; хьайбайи коа тIарча оалхазарийи продуктивность лохьялийтай, хIаьта иштта фуаши тхаи даккхар а дахача шера цу юкъагIарчул кIезигагIа хилийтад.

Хьайбай продукташ кийчъяра план кхоачашъе цIенхаштта тIехьадисийтад иштта Ведана, Надтеречни, Наьсарен, Шелковски, Советски, Ножай-Юрта районашка а.

«IАЬРЖА ДОШУВ» ДУКХАГIА ДАККХАРА

Дика хоамаш

ПЛАНАЛ СОВГIА

Цхьан пIен дешал санна болх беш боахк Ермоловски хьу чакх йоаккхача комбината болхлой. Дукхача къаман нах ба ухказа къахьегаш: эрсий, азербайджанаш, гIалгIай, эрмалой, нохчий, татараш, иштта кхыбараш а. ДоттагIал, вIаши оагIув лоацаш уж хилар бахьан долаш балха лакха толамаш даха карагIдоал цар.

Шера план 25 ноябре кхоачашъе гIерташ къахьег комбината болхлоша. Коммунистически къахьегама цIи яккхара къовсам лоаттабу комбината коллективо. Социалистически яхье къьстта дика толамаш даьхад нов. Князькова кулгалдеча паркетни цеха коллективо. Массе хана производственни план тIеххкоачашъеш комбинате хьалхара моттиг йоаккх цу коллективо.

ТIехдика къахьег сушилкерча болхлоша: Ельцова Раисас, Дадаева Зайдата, Юсупова Тумишас. 125 процент кхоачашъю цар шоай сменни нормаш.

Паркетни цеха коллективана тIехьа йисац фанерни цеха коллектив а. Ялх бетта план 4350 эзар квадратни метр йолаш 4438 эзар квадратни метр фанера арахийцай цехо.

Укх шера дукхагIа арахец дахчан шолхех ях плиташ а. Соахка укх хана арахийцачул 7 эзар метр гаргга дукхагIа хьаяьй уж укх шера.

ДукхагIа йолча цехий коллективашта коммунистически къахьегама цIи еннай.

Ц. ЯКУБОВ.

ХАЛОНАШ ЭШАЯЬЙ

ДIадахача шера бIаьсти Бековичи яхача моттиге бурув тоха доладир Терски дукъа тIа эгтара кIоаргагIа йолча скважина. Проектах лаьрхIадар 4500 метр кIоарга бурув тоха. Бурув тохараша лерхIар юрски тIоанаш тахка, цигара мехкдаьттеи гази лаха. Эггара хьалха геологаша балхаш дIадоладаьча хана цхьабараша дувцаш хозар из санна йолча скважина техникага иштта кIоарга бурув тохалургдац яхаш.

Бурув тохара мастер Ш. Хетагуров цу къамаьлашка ладувгIа дага а вацар. Ший бригадаца цу скважина 4500 метрага кхачалца бурув тоха лаьрхIар цо. Ше тIаьийца декхар цо кхоачащдергхиларах тийша бар бурув деттача № 2 йолча контора кулгалхой а, хIана аьлча шийна тIадилла декхар кала дар аьнна тIехьашка ца воалаш лерттIа кхоачащдеш хьавоагIа из.

Ше балха волаш мел Iомаяь говзал дIалуш, нахаца боаггIача тайпара болх беш, хьинар ца кхо деш дIадихьар цо из бехктоккхаме гIулакх. Бурув тоха болабеннача хана дена 150—200 процент задани кхоачащъеш хьайоагIа бригада. Болх дика вIаштIехьбаккхарах хьахиннар а дика да: пачхаьалкхенна цар кходаьд 44 эзар сом.

Нийслора халонаш а. Иштта апрель бетта 3800 метр бурув тохачул тIехьагIа скважина чура газ араетта йолаелар. Биззача бетта газ сецаеш балхаш де дийзар.

Нов. Хетагурова дIадоладаьр хIанз чакхдоахаш ба И. Симоненко бригада болхлой.

Бурув тохара 7 бетта план кхоачашъяь баьннаб уж хIанз. Графиках лаьрхIачул 3—4 бутт хьалха скважина бурув теха бала дош деннад цар. Дикка къахьийгад И. Горбатюка, С. Жабинске, Ф. Заруднева, Б. Гетагажева, А. Алероева, А. Коригова, иштта кхычар а.

А. УГУРЧИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ № 2 йолча бурув деттача контора керттера геолог.

Иштта гIулакх ду

Дика къахьегаш я Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозерча столове коллектив. Цу столове болх дика вIаштIехьбаьккхаб заведующе нов. Пасаева.

Массехк тайп-тайпара блюдаш кийчду укхаза. Цу блюдаех ахча дукха даккхац, масала, дулх чу уллача борщах 9 кепиг мара даккхац, котлетех 17 кепиг, иштта кхы а. Даа хIама цIагIа чудахьа а бокъо я къахьегамхой.

Шоай совхозе бахача нахал совгIа кхычахьара баьхке дукха нах хул укхаза денна-денна. Царна массанена чам болаш даа хIама кийчду укх столове ворхI шера болх беча шеф-повара Сатуева Зинас.

Кхашка болх беча хана делкъийна хIама даа столове дIаухаш къахьегамхошка ха па йоаяйта уж болчча даа хIама дIаккхухь столове болхлоша. Иштта, со волаш цхьоалагIча отделене № 1 йолча бригаде баьккхар столове болхлой.

ЧIоаггIа раьза бар цу гIулакха къахьегамхой. «Баркал шоана», — яхаш накъа баьхар цар столове болхлой.

С. ЧУХАРЕНКО.

Производственно-боахама гIулакхий дерригa технико-экономически хьокхамех семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра низ тIабахийтта къахьегаш ба Октябрьски района мехкдаьттахой. Къилбаседа-Кавказа совнархоза мехкдаьтта доаккхача предприятей социалистически яхье хьалха латт уж. ХIаьта 9 бутт баьннаб Российски Федераце Министрий Советеи ВЦСПС-ей карара кара тела ЦIе байракх цар лелаю.

Семилетка ворхIагIча шера хьалхарча 6 бетта а къахьегама доккхий толамаш даьхад мехкдаьттахоша. Хьалхарча ах шера мехкдаьтта даккхара производства план ханал хьалха кхоачаш а ях ши эшелон гаргга мехкдаьтта дIаденнад Даьхенна. ХIаьта 107,7 процент кхоачашъяьй бурув тохара план а. Эксплуатационни тохкамаш дара, бурув тохара план а иштта кхоачашъяьй укхаза. Доккхий толамаш даьхад кхыча технико-экономически хьокхамашта а. Планах хила езачул 5,1 процент лакхагIа я мехкдаьтта доаккхачара къахьегама овсарле, хIаьта бурув тохача 3,9 процент. Хьадоаккхача мехкдаьтта тоннага дIадодар 2,6 процент лохденнад, хIаьта из бахьан долаш 40 эзар сом совгIа пачхьалкхен ахча кходаьд. Иштта къахьегама доккхий толамаш даьхад гIонна йолча предприятейн цехийн коллективаша а.

Шоаш даьхача къахьегама толамех кхоачамбе лерхIац района мехкдаьттахоша, хIаьта кхы а доккхагIа толамаш дахара низ тIабахийта къахьегаш ба уж.

Лаккхара производственни толамаш дахара лоархIаметIара фактор хилар болхлойн специалистий коллективеи хьинарера къахьегам, скважинай эксплуатационни фонда резерваш хьалахаран уж балха юкъеяхьаран лоаттабаь къовсам, мехкдаьтта доаккхачен скважинашта бурув тохачен дикагIйола технологи юкъехьахьар, производства процессашта автоматизации механизации яр. Болхлоша, коллектива инженерно-технически болхлоша творчески къахьегар бахьан долаш доккхий балхаш даьд цу даькъе.

Ер шу доладенача хана дена хьайолча хана кIоарганасосни фонтанни скважинай балха юкъейихьай бIаь совгIа геолого-технически мероприяти. Скважинай фонде гучаьхача торонех дикагIа пайда эца а-планал совгIа ши эзар тонн гаргга мехкдаьтта даккха а вIаштIехьдалийтар цар.

Ер шу доладелча дена капитальни ремонт яьй шоаш хьалуш хинна мехкдаьтта кIезигдаь, е бокъонца хих хьалйизарца промышленни мехкдаьтта хьа ца луш лекъа хиннача ткъо совгIа скважина. Ераш да-кх уж балхаш боккхача пайдане хиларах долча дуккхача масалех массехк. Дукхача шерашка мехкдаьтта хьадахарах хьалйизза тIоанашка хий чудахалар № 59-14 йолча скважина. Мехкдаьтта даккхара кхыча горизонта тIа а яьккха дийнахьеи буси 3 тонн мехкдаьтта лургдолаш оттайир из скважина. Цу тайпара балхаш даьд дийнахьеи буси 1,2—1,5 тонн мехкдаьтта лургдолаш болх бе йолаялийтача №№ 33-14, 122-14 йолча скважинашка а. Дика пайда луш я параметрай оборудоване болх е оборудоване низ совбаккхара наькъаца скважинера коачал форсировании хьисапе хьакъоастаяра мероприятеш. Духхьала цу тайпара мероприятеш чакхъяьхай 30 совгIа скважине, хIаьта 15 тоннал совгIа дийнахьи буси доаккха мехкдаьтта деба а даьд цар.

Мехкдаьтта доаккхилга чIоаггIа дегIадоаладаьд Гойт-Кертерча фонтанни скважинашка компрессовании ярах йолча мероприятеша. Масала, уж мероприятеш чакхъяьхачул тIехьагIа дийнахьи буси луш дола мехкдаьтта 5 тоннага кхоачаш алсамдаьлар № 38 йолча скважине, № 12 йолча скважине 6 тонн, 12-ча скважине 4 тоннага дIакхоачаш. Кхыйола мероприятеш чакхъяхарах а планал совгIа дукха мехкдаьтта даьккхад.

Къахьегама толамаш дахара долча керттерчарех цаI хилар технически прогресс бахьан долаш лоаттабаь къовсам. Хьалхарча а шера керда техника, технологена, технологически процессашта механизации автоматизации яра доккхий балхаш даьд «Октябрьнефта» НПУ бурув тохача мехкдаьтта доаккхача гIонна йолча цехашка. Оборудованена кIала йоккхий а кагий а блокаех йола основанеш увттаяра наькъаца механизаци яьй бурув тохача моттигацкарча вышкомонтажни балхашта. Вышкомонтажни къахьегам дукха а аттача боакх, буровойш хьалъяра процесс сихью цу методо. Спуско-подъемни балхашта юкъелихьад механически дIоагIаш.

Хьалхарча ах шера шин буровой балха юкъейихьай геттара дукха утяжелитель кхоеш йола топпара маркхала регенерационни установка. ХIаьта топпар увча цу маркхалах кIир етта а йолаьй. Химреагентаца кийчду маркхалаш.

Мехкдаьтта доаккхача моттигашкарча мехкдаьтта тIоанашта искусственни воздейотви ю оаха. Мехкдаьтта дукхагIа хьахец цу гIулакхо. Духхьала из мероприяти бахьан долаш хьалхарча ах шера кхы тIа а даьккхад итт эзар тонн совгIа мехкдаьтта. Скважинай забояшка хьачудоагIа мехкдаьтта алсамдаккхара ер шу доладелча дена гидропескоструйни перфораци яьй 5 скважина. Деш да мехкдаьтта шин парка автоматизаци яра балхаш. Иштта автоматизаци еш я цхьаьца насосни компрессорни станцешта. Ерригаш а 5 насосни станци автоматически балха тIа яьккхай НПУ. Цу дерригнеша кердача, лакхагIча технически прогресса лагIа тIа баьккхаб «Октябрьнефта» НПУ бурув тохача, мехкдаьтта доаккхача моттигашкарча техникаи технологеи боарам, къахьегама овсарле дегIайоалаяьй, лохдаьд продукцега дIадодар.

Техникеи технологии дегIаяра доккха дакъа лаьцар коллектива рационализатораши изобретателашеи. Шу доладелча дена цар балха юкъейихьай 297 рационализаторски предложени, 114 эзар сом пачхьалкхенна ахча кходаьд цу предложенеша НПУ дерригача производственни доакъошка.

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъеча доккхий толамаш дахара йолча социалистически яхьа юкъеяхай района ерригача предприятей коллективаш, цехаш. Цу патриотически боламе хьалхле лелаю коммуниста Петр Иванович Хаценко керте латтача Гойт-Кертерча мехкдаьтта доаккхача коммунистически къахьегама цIи лелаеча коллективо. Цу коллективо даьхад доккхагIдола производственни толамаш. Ах шера план ханал хьалха кхоачаш а еш планал совгIа цхьа эзар тоннал дукхагIа доагор доннад цо. Планах хила йоагIачул 6,7 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. Цхьа тонн мехкдаьттага дIадодар 5,3 процент лохдаьд, хIаьта цун чотах кходаьд 28,6 эзар сом пачхьалкхен ахча.

Мехкдаьтта доалла керда моттигаш тахкара балхаш деш я цу участка коллектив. Керттерча даькъе къонача хьинарерча болхлоех латт из. Мехкдаьтта доаккхача моттигашкарча техникаи технологенеи юкъе дукха кердадараш дихьад цу коллектива членаша. Цун лоархIамерчарех цаI да кердадар, дикагIдар, прогрессивнегIдар довзаш хилар. Цудухьа, техникаи технологеи боарам НПУ кхыча предприятешкарчул дукха а лакхагIа ба цу участке.

Цу коллективе болх беш ба районе дикагIбола мехкдаьттахой: оператораш, коммунистически къахьегама ударникаш ии. Куприянов, Мартынюк, Магомадов, Болойтанов, Гудиев, мастераш: Пропин, Шатов, кхыбараш. Рационализаторски болх дика вIаштIехьбаккхара цхьайола новаторий маьхера предложенеш балха юкъеяхьара мехкдаьтта промыслови управлене оттаьча конкурсе хьалхарча ах шера хьалхара совгIат деннад цу коллективана.

Хьалхарча ах шера доккхий толамаш даьхад дуккхача производственни звенеша, бригадаша, участкаша, сменаша. Семилетка тIеххьарча шера мехкдаьттеи гази яккхара план ханал хьалха кхоачашъяра цу коллективаша йоаржаяьча социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар мастера коммуниста Апаньев Анатолий Лаврентьевича кулгалдеча коммунистически къахьегама цIерахча коллективо. Ах шера план цхьайтта ди хьалха кхоачашъяьй цу бригадо. Цу дийнахьа дена шоллагIча ах шера чотах болх беш я из.

ТIехдика къахьийгар скважинашта лаьттан кIала ремонт еча цеха болхлоша а. Балха нормаш 125—130 процент кхоачашъе вIаштIехьдаьлар цар. Укхаза дикагIа лоархIаш я мастера нов. Синюхова кулгалду бригада. Семилетка план ялх шера кхоачашъяьй цо. ТIехдика болх а беш массаза а балха нормаш 130—135 процент кхоачашъю цу цехерча операторий ии. Воротникова, Козеренкос, Козлова кулгалдеча сменаша.

НПУ производственно-боахама балха тIа боккхача лоархIаме я технически прогресса гIодеш йола общественни формаш. Предприяте технически совета декхараш кхоачащдеш я Iилма-технически общества совет. НТО членех латта творчески бригада вIашагIъеллай цу совете. Производственнии хIанз лоархIамегIа долчен дешашта разработка ю цо. Цу совете вIашагIъеххай экономически анализай общественни, конструкторски бюрош. Производственни балха лоархIамера дешаш къоастадара доккха новкъостал ду цу общественни объединенеша. Из бахьан долаш техникеи технологии дегIайоалаяра, рентабельность лакхъяра даькъе доккха гIо хилар НПУ цехаштеи предприятештеи.

Социалистически яхьа юкъера шоай моттиг чIоаггIа хьаллаьцай Октябрьски района мехкдаьттахоша. Шу чакхдаллалца цу яхье хьалхле дIахецаргьяц, йоах цар, хIаьта дерригача лоархIамерча технико-экономически хьокхамашта семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачаш а ергья цар.

А. БОЛВАНОВ,
«Октябрьнефта» НПУ керттера инженер.

МОСКВА такал. Савеловски вокзала юххерча майдане хьалдеш латт «кхоаза вIаштIардаь» наькъаш. Укх гаргтарча хана шо-шоай наькъашка гIолла ялх улица тIара майдане хьаухаргья укхаза трамвайш, автомашинаш, троллейбусаш.

Сурта тIа: Савеловски вокзала юххе хьалдеш латта наькъаш.

Н. Акимова сурт.
ТАСС фотохроника.

Пайдане гIулакх

ТIехдика кхоачащду шоаш тIаийца декхараш Сунженски района «Победа» яхача колхоза баьца даараш леладераша. Хьийкъад баьца дааpаш.

Дика вIаштIехьбаьккхаб болх Гусев Степана кулгалдеш йолча баьца дааpаш леладеча цхьоалагIча бригаде.

Парникашка электричестваца йоагIаш йола лакха температура лоаттаю, баьца дааpаш полиэтиленови пленка тIа дIадув, турбаех яьча установкаца хий детт царна.

ХIанз бригада коллектив шоаш кхебаь хьувкъам чуэцаш я, 18 тонн кабуц, 7 тонн хиллал хохаш, 17 тонн нарсаш чуийцай цар.

Духхьал нарсаш йоххарах колхоза баьнна пайда 10 эзар сом да.

К. ОСМАЕВ.

МАШИННАЬКЪАХОЙ ДЕЗАЧА ДЕННА

«Терек» яха станци... Из Грозненски наькъа отделене Терски участке улл. Станце коллектив йоккха яц, бакъда къахьегама тIера йолаш а барт тайна а я из.

Шерра-шера шоаш дездеш долча машиннаькъахой цIейна укх шера а дикача толамашца накъа болх уж. Мухь тIаботтара ах шера план 162 процент кхоачашъяьй. ДIабихьаб планал совгIа 3100 тонн халкъа-боахама мухь.

Иштта тIеххкоачашъяьй (110 процент) вагонаш Iойоассаяра йола план а. Грозненски наькъа отделене наггахьа мара нийслац цу тайпара хьокхамаш.

Машиннаькъахой цIейна накъа болхаш станце коллектив яхье яьннай коммунистически къахьегама коллектива цIи яккхара. Теша мегаргва из сийлен цIи цар йоаккхаргхиларах.

Къона а къьна а машиннаькъахой ба укхаза болх беш. Ткъаь итт шу да хадданза электромеханик Марков Евдоким Васильевича станце къахьега. Ткъаьх шу да сигналист С. Крючков станце вола. Иштта дукхача хана болх баь, балха говзал лакха йолаш, гIалат ца доалийташ къахьегаш я станце дежурни йола Галич Мария а.

Иштта дика къахьегама толамашца накъа болх шоай цIейна «Терек» станцера машиннаькъахой.

С. ВОРОНИН.

ДЕШАРХОШТА ДОЛА СОВГIАТ

Укх шера вай республике керда школа хьаелла лаьрхIад. Цига дешаш хургва пхи эзар дешархо. Школаш хьалъяь йисте а яьха ший ханнахьа эксплуатаце дIаялар гIишлонхой керттерча декхарех цаI да. ХIаьта шоай низ а хьинар а кходац цар из кхоачащде гIерташ.

Катаяма цIерахча поселке 120-ча квартале кердача проектах хьалдеш латт кхо этаж йола керда цIенош. Из я 964 моттиг хургйола юкъара школа.

Из школа хьалъеш я «Грозпромстроя» № 8 йолча гIишлоймонтажни управлени.

Дика вIаштIехьбалацар болх хьалхарча деношка. Тоъацар гIишлой материалаш, хIаьта йолчар дикал а лакха яцар. Эггара чIоагIа эша кирпишк а хилацар.

Цхьабакъда, уж еррига халонаш эша а ях болх тоабе йолаелар гIишлонхой коллектив. Шин бетта пенаш хьалдаь, тхов тилла, уйнаш Iотеха, штукатурийн малярнии балхаш йистедаьха баьлар уж, хIаьта хIанз отделочни балхаш деш ба.

ГIишлонхошта юкъе къьстта белгалъяккха еза Никитин Иван бригадир вола малярий бригада. Цу бригадера берригаш а комсомольцаш ба. Цхьаккха брак яц цар балхаца, хIаьта производственни нормаш даим тIеххкоачашъю. Масала, дийнахьа йола норма 120—130 процент кхоачаш ца еш цхьаккха ди дIадахийтадац маляраша Л. Красновас, Т. Нирковас, В. Короченас, О. Ловковас а кхычар а.

Царел вогIа болх беш яц штукатурий бригада а.

Из дешархошта доккха совгIат кийчдеш ба гIишлонхой.

Г. АЛХАЗОВ.

Декхараш дика кхоачашду

Къахьегамхой депутатий районни Совета 1-ча сессе 1965 шера март бетта вIашагIъеллар Совета 13 массазара комисси. Царна юкъе бахар 192 хоржамий округе гIолла хержа берригa депутаташ. Уж я гIишлоний гIулакхий, халкъа образоване, социальни Iалашон, унахцIенон, социалистически законноста, бюджетно-финансай, кхыяраш.

Миштаб цар беш бола болх?

Эггара хьалха белгалдаккха доагIа, цар декхараш къоастам болдаш цхьалха а даьха дIа-са дийкъа хиларо, шоай фу де деза депутаташта дика ховш хиларо массазарча комиссей болх нийсагIа а эффект йолаш а вIаштIехьабаккхарa новкъостал делга.

Районе я геттара боккхача лоархIамера граждански гIишлоний объекташ, цар даькъе типографи, Чехова цIерахча библиотека цIенош, нах баха цIенош, берий учреждений цIенош санна йола ях йистейоалараш а йолаш. Дерригача хьалдеча гIирсашта моттигашкарча Советий хIара деннара тIахьожам лоаттабе беза, къаьстта а из тIахьожам лоаттабеш хила еза гIишлоний гIулакхий массазара комисси.

Дика кхетадеш ма дий, нах бахара долча цIеной дош боккхача лоархIамера хилар а тха районни Советаи цун исполкомаи меттел, районерча берригача къахьегамхошта а тIехьа из дагадоаллаш хилар а. Районе юллаш латт № 1 йола микрорайон. Дукха этажаш йолча нах бахара цIеной, берий учреждений, кхыча объектай йоккха комплекс я из. Из район йиллар боккхача лоархIамера хилар кхета а деш, цигара гIирсаш хьалделга мишта лел тохкилга лаьрхIар массазарча комиссе. Комиссера депутаташ массехказа баха цига хилар, цар болхлошца, прорабашца, СМУ-12 начальникаца нов. Васюкаца къамаьлаш дир. Тохкам беш депутаташа цигара дуккха а кхоачамбоацараш гучадаьхар. Тохкам бара итогаш ший заседане йийца а йийца, комиссе оттадир № 1 йолча микрорайоне гIирсаш хьалдара план кхоачашъяра леламах лаьца йола нов. Васюка доклад исполкома заседане ювца оттаелга. Цу гIулакха комиссе ший балха юкъе боалабаьбар общественникаш - специалисташ.

Бахаш бола нах вахара гIулакха Iалашбара дош боккхача лоархIаме хилар теркал а деш, комиссе лаьрхIар района территоре тIарча бахаш бола нах Iалашбара предприятей болх мишта латт тохкилга. 1965 шера май—июнь бетташка из дош моттигашка теххар, цул тIехьагIа комиссе а исполкомо а дийцар бахаш бола нах Iалашбар тоадарах дола парте а правительства а хьехамаш цу предприятей кулгалхоша кхоачаш мишта ду. № 2 йолча горбыткомбината кулгалхочоа нов. Амирхаджиеваи банно-прачечни боахама кулгалхочоа нов. Слободскихаи белгалдир района къахьегамхой бахара гIулакха Iалашбара юкъера кхоачамбоацараш.

Дика а пайдане а болх бу нов. М. А. Матва председатель волча социальни Iалашон комиссе. Цу комиссерча депутаташа дукха ха йоацаш теххар Ленински райсобесе къахьегамхой лоткъамашкеи заявленешкеи мишта хьеж. Даьхен тIема инвалидаш балхаш тIа нийсбарах бола СССР Министрий Совета соцам мишта кхоачашбу теххар тха депутаташа. Из тохкаш уж хилар «ГАРО», «Красный молот» яхача заводашка, «Гипрогрознефть» объединене, хлебокомбинате, макаронни фабрике, бувзама конторе, лесоторгбазе, кхычахьа. Исполкома доккха новкъостал ду депутаташа квартирни учете латтараш тохкаш,

ДЕПУТАТИ ВАХАРИ

хIаьта хIанзалехьа 100-иел тIех тохкам а баьб цар. Дукха ха йоацаш депутаташа техкаб Ленински района инвалидий вIаший новкъостал дара касса болх.

Белгалбе безаш ба новкъостий Я. А. Богашев, Е. А. Кривошеина, Н. Н. Свердлик, Я. В. Калюжная, П. М. Карстиченко, Е. Д. Ягодина, С. Д. Горбунова, кхыбараш санна болча депутатий дика а хьинарера а болх. Шоай ха а салаIар а ца кходеш, шоай депутатски декхараш хьинаре кхоачащдеш ба уж.

Райсовета депутаташ хьинаре хилара масалаш дуккха а да. Тхох хIаране, бIарчча хьаийцача ерригача Совета а тхоаех хIараннена а тIалатта районерча гIулакхий лоаттама, харжархой наказаш кхоачащдара хьакъехьара бехктоккхам кхета а беш, цхьаьца пайда бу юкъерча гIулакха.

Хьоахаергья вай нов. А. С. Шор председатель вола социалистически законноста комисси а. Социалистически законность дIахо чIоагIдара долча гIулакхех бола Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета 3-ча сессе соцами Ленински райсовета решении кхоачащъяра хIанз уж дIайовзийтара бола боккха болх беш латт. Улицай комитетийн новкъостий судийн председателий, исполкома адмкомиссе члений семинар яьй. Семинаре докладаш йир депутаташа Я. С. Шора, И. С. Айдинова, И. П. Рубана, М. Е. Купавцевас. Юкъарчал доацаш кварталашка собранеш ю, тайп-тайпарча темаех лаьца лекцеш еш. Цу гIулакха прокуратура, суда, адвокатий коллеге болхлоша доккха новкъостал ду. Цу собранешка къахьегамхошта доашх советски законаш. Цу тайпарча собранешта нах чIоагIа раьза хилар да массаза а цига нах дукха хулаш хилар.

Социалистически законноста комиссе аларца райсовета сессе 25 июне тIаийцар район, предприяти, квартал хьокхаме общественни порядок йолаш хилийтара яхьа заводской район тIахьехаш бола соцам.

Белгалбе боагIа нов. Ф. И. Мирчева председатель йолча халкъа образоване хьакъехьарча массазарча комиссе болх. Цу комиссе хьинарера дакъа лаьцар районера школаш бIаьстийрча арахецара экзаменашта кийчъяра балхах. Из дош кийч а даь, райисполкома заседане дувца оттадир цу комиссерча депутаташа. Цу комиссерча депутаташа дукха къахьийгар каникулаш йолча юкъагIара берий салаIар (берий площадкаш, лагераш, ловзараш, кхыдараш) вIаштIехьдаккхара. ХIанз цу комиссецара депутаташ тIабийрзаб кердача 1965—1966 дешара шера школаш кийчъяра балха. Царех къаьстта а хьинарегIа болх беш ба депутаташ Н. Ф. Литвинов, Н. Ибрагимов, О. В. Косенко, Лагутина, кхыбараш.

Депутаташ хьинарерча балха юкъеозара цхьаькха форма а я тха — депутатски советаш. Районе хьалха хоржамий участкаш хиннача вIаштIеллай 19 депутатски совет. Царна юкъе ва горсовета а райсовета а 300 депутат. Уж июнь бетта мара вIашагIъехка еце а царех советаш хьинаре болх бе йолаеннай. ХIанз улиций комитетащцеи квартальни уполномоченнешцеи цхьана тIайийрзза къахьегаш я уж унахцIенон дента кийчо яра.

Советий председателаша шоай заседанешка чIоагIъяьй гражданаш тIаийбара графикаш, депутатий советий балха планаш, микрорайоний самодеятельни организацешца бувзам лоаттабу цар. Цу Советий балха планаш тIа белгалдаь да харжархой наказаш кхоачащдара, школашта массане а дешар вIаштIехьдаккхара а уж кердача дешара шера кийчъялара а новкъостал дара, советаш йолча территоре тIарча ерригача самодеятельноста организацей болх дийнбара де деза доккхий гIулакхаш. Советашта тIадилла да иштта берий учреждений балха дешашка, торговле предприятей, культпросветучреждений балха дешашка хьежилга.

Дика а хеташ белгалдаккха дезаш да депутатий советий балха юкъедакъа лоацаш РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а Лакхехьарча Советий депутаташ хилар. Царех ба новкъостий Е. А. Санникова, И. Д. Олейников, Р. А. Вахаев, В. А. Ковалев, М. П. Ушакова, Л. Панченко, М. И. Коновалова, А. И. Ковальчук, Е. А. Маслова, Гриценко, кхыбараш.

Тхо чIоагIа тешам бенна да депутатий советий балха цу тайпара йола форма чIоагIа пайдане хиларах:

Белгалде доагIа цхьаькха а: депутатий советаша болх бергба партийни организацеша тха хоржамий участкаш хиннача моттигашка вIашагIъехкача агитпунктащца цхьана.

Депутатий Советий балха йоккха терко ю КПСС Ленински райкомо.

ХIанз хьалхашка латта декхар да ерригача советаша хьем боацаш чехка шоай болх денале болабелга, хIана аьлча из харжархошта эшаш ба.

П. ВЕРНИК,
Къахьегамхой депутатий Ленински райсовета исполкома секретарь.

ДУКХАГIА ТЕРКО Е ЮРТАШКАРЧА ГIИРСИЙ

ХIанз дукха гIишлош хьалъеш латт Грозненски района Толстов-Юрта. 1967-ча шера хьалъяь яла езаш я цига коа тIарча оалхазарий фабрика. Из фабрика хьалъяь яьлча «Староюртовский» совхоза торо хургья бIаь эзар котам кхаба. Цу гIулакхо вIаштIехьдоалийтаргда пачхахьалкхенна шера ткъо миллион фуъ, 350 тонн оалхазарий дулх доххка, 27 тонн бедараш яха. Из гIишло хьалъяра балхаш ледара лелаш хилар бахьан долаш чIоагIа сагота ба совхоза болхлой. Из лоархIаме гIишло хьалъеча болх беш я «Чечингсельстрой» треста № 101 йолча дIа-юха ухача механизированни колонна коллектив.

ГIишлонхоша из фабрика хьалъеча укх шера кхоачащде деза балхаш дукха да. Духхьала укх цхьан шера 9 бIаь эзар сома маьха гIишлоймонтажни балхаш кхоачащде деза цига. Ер шу чакхдалалехьа хьалъеза пхи эзар котама лаьрхIа йола ялх птичник, 4 акклиматизатор, инкубатораш, канализаци, теплофикаци, котельни, кхыйола объекташ.

Цхьабакъда, хьалхарча ах шера гIишлонхоша хайра хIама даьдац. Ялх бетта фабрика хьалъеча дIадахийтар 109 эзар сом мара дац, из хул шера цига дIадачийта хьахьожадаьчох 30 процент. ГIишлон участка начальникаца Висаитов Мурадаца тха къамаьл хилча, тхона гучадаьлар гIишлош еча болх во лелар керттера бахьан кхоачамболлаш гIишлонхой ца хилар долга. Цига чIоагIа эшаш ба гIишлонхой. Цхьабакъда, «Чечингсельстрой» треста кулгалхоша деш хIама дац цига эша гIишлонхой бахийтара.

ХIанз фабрика хьалъеча каменщикаштеи монтажникаштеи де дукха балхаш да, хIаьта цига болх бераш 3 монтажники 12 каменщики мара вац. Цига де деза балхаш кхоачащдара эшаш ба кхоалагIчеи йиъалгIчеи разряда каменщикаш. Лакха говзал йолаш гIишлонхой ца хилар бахьан долаш, доха хул кхоачашбаьча балха дикал. Масала, нов. Еременкос кулгалдеча монтажникий бригадо акклиматизатора аьшкабетона опораш оттаеча дукха гIалаташ дувлийтар, кхоачашбаь болх доха дикал йолаш бар. Юха бе безаш хилар из. Иштта доха дикал йолаш ба каменщикаша кхоачашбу болх а.

Кхоачамхилал гIишлонхой ца хуле, план кхоачаш ца яр кхерам болаш гIулакх да, яхаш дувц нов. Висаитова. ТIаийца социалистически декхараши пачхахьалкхен плани толампа кхоачашъергья, нагахьа болх беш 150—170 гIишлонхо хуле, хIаьта хIанз берригa болх бераш 70—75 сағ мара вац, царех дукхагIбараш гIончий болхлой а ба.

Фабрика хьалъелга тIехьатетт нов. Пальчак керте латтача аьшкабетона конструкцей завода коллективо эшшача боарамах эша материалаш ца хилийтар бахьан долаш. Ассортиментах материалаш хьаийтара план кхоачашъе а ца гIерташ, аьшкабетона материалаш хьакхахьийтара объем кхоачашъе гIерт из. ХIанз фабрике хьалъеча эшачул дукхагIа я опорий башмакаш, опораш, хIаьта вIалла йоацаш я балкаш, плиташ. Цу гIулакхо торо хилийтац гIишлоймонтажни балхаш кхоачащде.

Беча балха чIоагIа новкъарле еш хIама да гIирс хьалбеча хий ца хилар. 4 километр гаьнара хьаккхаьа дезаш да из. Цу гIулакхо дукха балха ха йоаю, болх ца беш багIа безаш хул гIишлонхой. ДIахо йодача хана, балхаш кхы тIа а сихделча кхы а вогIа хургда цигара сурт. ДIахо йодача хана иштта дIабахьа йиш яц болх, треста кулгалхоша дукхагIа теркам тIабахийта беза из лоархIаме гIирс ший ханнахьа хьалбаьккхара.

А. ПЕНЬКОВ,
ВЛКСМ Грозненски района секретарь.

МАССАНЕНА ХЬОКХАМ ЛУШ

Сихха ка бола ялаташ чуъцаш боахк Грозненски района «Новый быт» яхача колхозера механизатораш. Ялат хьокхача хьалхле лелаеш ва цу колхоза дикагІвола комбайнер Шаповалов Федор. Ший агрегатаца цо хІанзале 210 гектара тІара хьекхача ялатах 330 тонн лаккхерча сортах дола ялат аьрдад.

Сурта тІа: комбайнер Шаповалов Федор.

И. Плиева сурт.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

ШАльхий я Грозненски баьца даарий совхоз. Цунга да 3987 гектар лаьтта, кхоачамболлаш юрта боахама техника.

Ший ханнахьа йоакхо а яь бІаьстанна дика кийчбенна накъа баьхача механизатораша лаккха хІама доаццаш тоаьча ерригача техникаца дика чакхдаьхар бІаьсти лаьттанца ду деррига балхаш.

711 гектар йола йоккха сомий беш я совхозе. Деррига сомий хенаш дика летад. Долче, сомий бешамаш леладераша паччахьалкхен план кхоачаш а тІехкхоачаш а ергья. Паччахьалкхенна сомий 1900 тонн дІаяла езаш ба уж.

— Грозненцашта 2,5 эзар тоннал кІезигагІа боацаш сом лургба оаха,— тешам бенна йоах сомий бешамаш леладераша.

Баьца даараш леладераша 464 гектара тІа кхеду баьца дааращ.

— Планага диллача баьца даарий 6500 тонн консервни завода дІаяла еза баьца хаараш леладераша, — йоах дукха ха йоаццаш Серноводски юртбоахама техникум йистеьккхача, хІанз агроном-инспектор йолча Соколова Валентина Николаевнас. Цхьабакъда, тха баьца даараш леладераша вай консервни завода дІаяла лерхІ 8 эзарнеш тІех тонн. Шерра социалистически ях а йоаржаяь, тІагІертта чІоагІа болх беш ба йиъэ а бригада членаш.

Совхозе хьалхарча моттиге латт бригадир Софья Лавир йолча бригадаца социалистически ях лелаю Валентина Бондиковай бригада. Цу шинна а бригадана коммунистически къахьегама бригада яха цІи еннай. ЦхьоалагІа май тІакхоачаш, хІаьта Бондиковай бригадана ахчан совгІат а деннад — 100 сом. Бондиковай бригада йиллача ханал 5 ди хьалхагІа дІаегІа яьлар ерригача культурай рассада.

— 1964 шера планага диллача хІара гектара тІара якха езаш хинача томата 180 центнера метта 280 центнер яьккхар оаха,—дувц Валентинас. — Укх шера яхы а дукхагІа яккха лерхІ оаха.

Коммунистически къахьегама бригаде цхьаккха а болхло вац денна йола задани тІехкхоачаш ца еш, хІаьта Евдокия Никинас, Лидия Спилинас, Зоя Поповас денна йола нормаш 150—160 процент кхоачашъю. КІезига къахьегаш бац трактористаш Хатуев Іумар, Норенко Кирентн. Цар 200 процентага дІакхоачаш тІехкхоачашъю хІара дийнахьара нормаш.

ТІагІертта дика болх беш я Юсупова Таисаи Приходько Раисая бригадаш. Цар декхар тІайийцад Грозненцашта планал совгІа дукха а тайп-тайпара дика сом лулта.

Культиваци ярца цхьана удобренеш етташ волча тракториста Иван Федорович Лисицина хІара денна 250 процент кхоачашъю нормаш.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кІоаргга кхета а еш, Грозненски баьца даарий совхоза къахьегамхоша хьинар айленна къахьег семилетка ворхІлагІа шу ка маьхал а йоалаш чакхдаккхар лухьа.

Я. ЦУЕВ.

ДукхагІа дІае доакъарийна хьажкІаш

Укх шера чІоагІа йокъал оттар бахьан долаш цхьаццайолча моттигашкара эрий тІаьнна баьцаш маьлхо йоага а яь гІожача доакъарийна лаьрхІа хьакха буц а йоацаш дисад Шелковской района боахамаш. Цулухьа цхьаццайола боахамаш дукха доакъар Іалашде декхарийла да. Ер бутт болалуш гІожача доакъарийна хьайбаш 19 процент мара Іалашдаьдац. Геттара мела лелабу из болх Менжинске, Ленина цІерахча, «Червленский» яхача колхозашка.

Цхьабакъда, дукхагІйолча колхозий къахьегамхоша шоай йолча торонех пайда а эцаш. керда торонаш гуча а йоахаш кхоачам хургболаш доакъар Іалашдара къовсам лоаттабу. Иштта «Коминтерн», «Красный пахарь» яхачеи, Кирова цІерахчеи колхозашка хьалха хьадоала ка бола ялат чуийца а баьцаш хьекха а мукъадьннача лаьтташка силоса лаьрхІа шозлагІа ялат дІаде лаьрхІад.

Массанена ховш да цкъа ялат чуийцача кхашка доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш, борц, кхыйола а культураш шозлагІа дІаерах боккха пайда боалилга. Цхьан шера шоаза ялат чуэца а эзараш тоннаш доакъарийна лаьрхІа силос йолла а вІаштІехьдоалийт цу гІулакхо, дукха рузкъа доа а ца дайташ.

Укх шера мукъадьннача кхашка (3800 гектара тІа) хьажкІаш дІае лаьрхІад районе, хІаьта хІанзле 2200 гектара тІа дІа а йийнай.

Къаьстта дика лелабу из болх Кирова цІерахча колхоза механизатораша. ШозлагІа хьажкІаш дІаера план кхоачашъяьй цига. ХІаьта «Коминтерна» цІерахча колхозо план 25 процент кхоачашъяьй.

Цхьабакъда, из болх иштта дика лелабац кхыдолча боахамашка. Иштта, «Червленский» яхача колхозе планах 500 гектара тІа дІае езача 75 гектара тІа мара дІайийнаяц мошача доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш.

Дикка тоаенна ха эттай хІанз. Каст-каста делх догІа. Цу гІулакхо дикка аьттув боаккх беррига нив оарцагІа а баьккха дикагІа болх бе. ХІара колхоз декхарийла я цкъа ялат чуийнача дерригача лаьттах 25 процент хулача лаьтта махулла дукхагІа шозлагІа дув ялаташ дІаде, къаьстта хиш дехнача лаьтташка а дувш.

О. КОВЕРИН.

Бе-башха да гІулакхаш

Дог гІоздоаккхаш дар Ачхой-Мартана района Коатар-Юртарча бархІ шерарча школе бІаргадайна сурт. Хоза, цІена лостамбаь чудерзадаьдар школа ков. БІарг тІаозаш яр школа коара дІамига сомий беш.

Иштта хоза сурт духхал отт школе чуваьлча а. Сийрда, сапаргІата я йоккха классаш. ХІанзале тоадаь, басараш хьекха кийча да парташ, доскаш, истолаш.

Школана ремонт еча хьинаре дакъа лоацаш хилар хьехархой Х. Ибрагимова, Л. Щербакова, В. Иванова, техничкаш а лакхерча классашкара дешархой а. Ремонт еча мел эша материалаш Іалаш еш дика кхоачам лоаттабир школа завхоза Расуев Аблулла, школа партийни организаце секретарь волча юртсовета председатела нов. Устаева.

Безаме я коридора чу а. Дика кийчъяьй хьалтеха йоахка дешархошта йола правилаш. ХІара пункт доккхача алапаща язъяь къаьсткъаьста рамкашка йоалл.

Ший ханнахьа Іана кийчо яьй школа дирекце. ХІанзле школана а хьехархошта а мел эша дакъа а кІора а Іалашбаьб.

Ший ханнахьа дика ремонт яь кердача дешара шера бераш тІаоца кийча я Шаьла района бархІ шерара школа (директор нов. Лорсанов).

Царна тІехьайисаяц Лермонтов-Юртареи Буматареи бархІ шерара школаш а.

Цхьабакъда, Закан-Юртарчеи Самашкинерчеи школашка ремонт яра гІулакх во латт. Укхаза ремонт яь чакхъяла дукха ха эш. Цо хьахьокх цу школай директорашеи юртсоветий председателашеи шоай декхараш доаттІача тайпара кхоачаш ца деш, гІулакх тесса леладар.

Геттара во лел ремонт яра гІулакх Ачхой-Мартанарча юкъерча школе. Района кхы мел йолча школашта дикача гІулакхашца хьокхам гойта декхарийла яр из. Школа коллективо а директора а хьахьекхар шоай боахама доал ца деш хилар. Пайда ца эцаш ах тонн басар дайнад. Кораш деха доллаше а кизгаш ца а оттадеш басараш хьекхад. Цу дерригане а оарц доах.

А. МАГОМЕТОВ.

СИХХА ЧУЭЦАРГДА ЯЛАТ

Шаьла районе эгтара хьалха мукх хьакха арабаьлар «Шалинский» яхача совхоза къахьегамхой. Укхаза шерра групповн метод юкъеккхувлаш ялаташ хьокх. Массайола 12 комбайн цхьан участке ялат хьокхаш йоалл. Цар санна ялаташ чуэцаш боахк цу района кхыча совхозашка а колхозашка а.

Болх дика вІаштІехьбаьккха хилар бахьан долаш тха аьттув баьлар гурахьа дийна ялаташ сихха хьакха, касарах Іадакха а аьрда даха а.

Укх шера ларттІа кийчо яьяр тха района боахамаша ялаташ хьакхара. Ханнахьа ремонт яь техника дика кийчъяьяр. Шоашта эшаргйола запасной оатхалаш Іалашъяьяр. Массайолча колхозашкеи совхозашкеи шоай торонашка хьежжа ялаташ хьакхара йола графикаш оттаьяр. Агрегаташ леларгйола моттигаш белгалъяьхаар. Цудухьа, хІанз а цу графикашка хьежжа ялаташ хьокхаш боахк района механизатораш.

Цу района ерригa 65 комбайни 73 жаткеи сеца ца латташ ялаташ хьокхаш йоахк.

Мукх дика тІабаьннаб укх шера. Планах хІара гектара тІара 14 центнер мара йоацача 18 центнер чуэца аьттув баьлар цу района боахамий, тІаккха Ленина цІерахча колхозе хІара гектара тІара 21—22 центнер мукх чуийпар.

ХІанз дерригача боахамашка болабеннаб гурахьа дийна кІа хьокхаш касарах Іодилла. Цу тайпара 8900 гектара тІара дІалийна кІа чуэца дезаш да тха района боахамаш. Тхо дог тийша да из 8—10 дийнахьа хьекха даргхиларах.

Ялат хьокхаш йоахкача агрегаташта гІулакх деш лаьрххІа механикаш керте латташ ремонтни бригадаш я. Ремонт еча хана эшаш йола тайп-тайпара запасни оатхалаш я ремонтникашка.

Ялат хьакха доладеннача хьалхарча денощка денз ях лелаеш ба механизатораш. Ялат цІена хьаккхараи из дика ардараи боккха теркам тІабахийтаб цар. Дийнахьа баь болх сарахьа белгалбаьккхе хьагойт. Кхашкарча станашка хьокхама доскаш да. Цар хьагойт хІаране дийнахьа баь болх, цунна цох доагІар. Геттара дика вІаштІехьбаьккхаб из болх Ленина цІерахча колхозеи «Шалинский» яхача совхозеи.

Ялат хьекха даьннача кхашкара ча дІадоакх. Шендаь кхаш аха а аьха уж хьажкІаш дІае кийчду. Из болх дика дІахьу «Автуринский», «Шалинский» яхача совхозашка; цар хІанале 1208 гектар тІа шозлагІа дІайийнай хьажкІаш. ТІаккха дерригача района боахамашка планах 4000 гектар йолча 2400 гектара тІа дІайийнай из культура.

Паччахьалкхен план кхоачашъяра торонаш я тхога. Из декхар ханал хьалха кхоачашдергда оаха.

И. ЯЛХАРОЕВ.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

СЕВООБОРОТАШ КАРАЕРЗАЯР—ЮРТА БОАХАМ ДЕГІААХАРА НИКЪ

Лаьттанцареи хьайбашкареи малхулла дукхагІа продукташ яхеи паччахьалкхенга уж йохкара план толламца кхоачашъеи йиш хургйолаш шоай боахамий доалахьарча лаьтта малагІа, мел культураш дІае еза а, доахан мел леладе деза а, лаьттах пайда дикагІа миштта эца беза а гойташ дола дешаш шоашка къоастадайта совхозийи колхозийи кулгалхошта бокъо еннай КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша. Цу решенеша дизза дІадоах Іилмо маяххара юрта боахам дегІаахара—севообороташ юкъейоалаяра караерзаярaи новкъарле еш хинна бахьанаш.

Вай республика нонагІа долча боахамашка юкъейоалаяьяр севооборотташ. Цу гІулакха дукха средствашхаи йоайир, цхьабакъда, колхозийи совхозийи шоай бехках а иштта кхыча бахьанех а цхьанна боахамо йоагІача бесса юкъейоалаянзар уж.

Севооборотташ юкъейоалаяра новкъарле йора боахамашта еш йола специализаци каст-каста хувцаро, хьалхадола Іалама-экономически хьалаш теркал ца деш планировани еш хилара, паччахьалкхенга продукташ йохкара планаш уйла ца еш уттаяро, цкъа цхьан лостамах чІоагІдеш, тІаккха юха вокх лостамах чІоагІдеш боахамашта хувцамаш даро.

Боахама чІоагІа лоархІаме да цхьа кхаш, сомийи комсийи бешамаш, йол хьекхеи хьайбаш доажадуи дьгІенаш хилар. Каст-каста хувцамаш даро пайда эцаьза йиса затраташ йоаю. ХІаьта керда лаьтташ хьайицача кхы тІа а дукха средствашдІаяхийта еза. Вешта аьлча, боахама йизза интенсификаця яра эгтара хьалха хиланза даргдоацаш да цхьан тайпара лаьттах пайда эцар, хІаьта Іилмо бакъъяьча севообороташа новкъостал дергда лаьттан ганзех дикагІа пайда эца.

Лаьттан гІулакх къоастадеча хана къаьстта лоархІаме да, севообороташка хьежжа производственни центраш — хьайбаши коа тІара оалхазараши леладу фермаш бакъахьа дІахьа нийсъяр, магистральнии боахама чурчеи наькъашта проект нийса оттаяр. Из дош нийса къоастадича итташ, бІаьш эзараш сомаш ахча кходу боахамо.

Боахама чура лаьтта къоастадеча хана иштта лоархІаме да сомий бешамий, Іалама дьгІений, йол хьекхача моттигий майдаш дІа-юха нийсъяра дешаш. Вайна гуш махиллара, боахама территореш дІа-юха нийсъеча хана дукха гІулакхаш хул боахам дегІаахара гІо деш, цудухьа цар шоайла айхха бувзам па хилча хувца а дагІац севооборотташ юкъейоалаярах, хІаьта уж караерзаелга — хьехаде а дезац.

Хаттар отт: малагІча хана йича бакъахьа я перспективни специализаци. Боахама чура лаьттан гІулакх къоастадеча хана (севооборотташ юкъейоалаеш) нийса хургда 1970—1980-ча шерашта доагІаш дола лоархІамаш дича, вешта аьлча, КПСС Программа тІа белгал мадаккхара юрта боахама производство дегІаахара керттерча хьокхамацка хьежжа, хІаьта практически кхоачам хургба 1970-ча шера севооборотташ юкъейоалаяра лоархІамаш дича а. Вай республика колхозашкеи совхозашкеи цу тайпара севооборотташ юкъейоалаяра проекташ уттаеш ба Нохч-ГІалгІай лаьттанустроительни экспедице специалисташ.

Укх тІеххьарча шин шера экспедице чакхдаьхад «Скотооткорма» система дерригача боахамашка хІана дац аьнна севооборотташ юкъейоалаяра балхаш. Севооборотташ иштта юкъейоалаяьй «Джалка», «Грозненский», «Самашкинский» «Красноармейский» яхача совхозашка. Наурски районерча Ленина цІерахча колхозе, Шелковской районерча Кирова цІерахча колхозе. Укх шера цу тайпара балхаш чакхдоахаргда Мичурина цІерахча, «Гехинский», «Лермонтовский», «Горец», «Автуринский», «Гвардейский» яхача совхозашка. Республика кхыча боахамашка севооборотташ юкъейоалаергья укх гарггарча шеранка.

Севооборотташ сихагІа караерзае а ловш, дукхача боахамий кулгалхоша хаттараш ду хьалха юкъейоалаяь хинна севооборотташ кердача хьалашца дІатарье мегаргъяцар-хьогІ, яхаш. Севооборотташ караерзаелга миштта лел хьожаш дукха ха йоаццаш баьча тохкамо хьахьекхар, хьалха хинна севооборотташ юкъе ца йоалаяр боахамашта шоашта аьттув болаш хилар. Массехк шу хьалхагІа санна а доацаш, кхыча производственни лостамах болх беш да хІанз республика дукхха боахамаш. Цу шерашка дукха специализированни совхозаш ехкай керда, республика дерригача боахамашка хІана хиннадац аьнна доккхий хувцамаш хиннад цу юкъа: эрий даьда лаьтташ кара а дерзадаь аьхад, дукха наькъаши хина каналаши дехкад, иштта кх. дІ.

Цу бахьанех тхона нийса хеташ да, укх тІеххьарча шерашка уж балхаш чакхдаьхача боахамашкара дІаиккхача массанахьа а керда севооборотташ юкъейоалаелга.

Шеко йоаццаш йоккха экономи ю севооборотташ караерзаяро. Масала, хьаэцаргья вай Шаьла районера «Автуринский» совхоз. 1964-ча шера экспедице цига чакхдаьхад севооборотташ юкъейоалаяра балхаш. Из совхоз предгорни зоне чуйоагІаш я. Іалама хьалаща санна, хІаьта иштта цу района территоре тІа укхача дукхача промышленни предприятеша а аьттув хулийт совхоза специализаци е. Цунца дувзаденна хиларца боахамера керттера доакъош да: растениеводстве — шекара свеклан фийг бола ялаташ, хьайбай боахаме — шура лу доахан. 1958-ча шера юкъейоалаяь севооборотташ караерзаяьяц. Шера яьча отчеташка хьажаро хьахьокх, юрта боахама культурай хьувкъам совхозе лоха болга, 100 гектара тІа дІайийнача юрта боахама культуре хьайбашта кхоачамхилал пайда ца эцалга, планах боагІачул 2—2,5-оза безагІа ба продукци яккхарга дІабода мах.

ДІахо йодача хана а цу производственни лостамах болх бертба совхозо, цхьабакъда отделенеш 5 йолча метте 3 мара хургьяц, хІана аьлча производственни хьалага диллача 5 отделени эшаш яц «Автуринский» совхоза.

Совхоза территоре тІа белгалъяьй керда производственни центраш — хьайбаши коа тІара оалхазараши леладу фермаш хургйола моттигаш. Иштта белгалдаьд дьгІенаш дикагІа хилийтара, керда наькъаш дахкара, хьу йогІара, хица Іалашдара де деза гІулакхаш.

Совхозе юкъейоалаяьй траваполни, доакъара, пропашни севооборотташ. Хувца а хувцаш уж культураш дІаеро боахамга торо хулийтаргья юрта боахама продукташ нийяра паччахьалкхен план кхоачашъе а юкъара доахан шортта тайп-тайпарча доакъарашца Іалашде а, цул совгІа, шоай доалахьа доахан леладеча совхоза болхлошкеи гІулакхерча нахагеи доакъар доха а.

Проект караерзае йолаеннача хана дукха дукхагІа продукци йоаккхаргья «Автуринский» совхозо. Цу юкъа 1805-негара 6300-нега кхачалца бежан тІакхетаргда совхозе, царех 568-негара 2850-нега кхачалца бетта етт а болаш.

Йоккхий специализированни хьайбай фермаш вІашагІйохкаро а, боагІача боарамга дІакхоачаеш отделенеш чІоагІъяро а, юрта боахама культураш кхеяра йола агротехнически бокъонаш лораеш юкъейоалаю севооборотташ караерзаяро а совхозага йиш хулийтаргья 100 гектара тІара дикка дукхагІа юрта боахама продукташ яха.

Товарни продукци йохкарах хІара шера 995 эзар сом ахча Іоврга совхоза. Вайна гуш махиллара, белгалдаь уж деррига балхаш чакхдаьхачул тІехьагІа дегІадаьлха доакъош а долаш, чІоагІъенна экономика а йолаш боккха пайда бу предприяти хургья совхозах.

Б. Богатырев,
Нохч-ГІалгІай землеустроительни экспедице керттера инженер

ДУКХАГІА КИЙЧДЕ ДОАКЪАР

Хьайбаш диза хургда

Боккха ба Наурски района Ленина цІерахча колхоза хьайбай боахам. Шин эзар совгІа бежан, ткъо эзар гаргга устагІеи Іахари ба цун. Беррига тІабоагІача пайдах 60—65 процент пайда хьайбай боахамах хул колхоза. Из пайда кхы а лакхбар духьа доархІамера декхараш уттаду хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка. ХІара шера дукхагІа хьалкхеду цар Іаьсийи Іоахарийи, дикача фух дараш дебадеш тоаду доахана Іулаш.

Укх шера хІара 100 Іатта тІехьа 95—96 Іасеи хІара 100 жийна тІехьа 110 Іаьхари хьалкхебе йиш хургья боахаме. доакъар шортта Іалашдар бахьан долаш.

Соахкарчул шозза дукхагІа хІана дац аьнна дахийтад колхозо лоаман дьгІенашка доажаде шинараши Іаьсийи, дерригаш эзар бежан да уж.

ДІадахача шерашка Іай хинна а ца Іеш кхыметтел аьхкий а тоъацар боахаме доахан кхабара эша доакъараш. Бакъда, укх шера хувцаденнад из гІулакх.

Хадданза йоакхо ю укхаза доакъара база чІоагІъяра. гучайоах керда торонаш. Соахкеи цул хьалхарча шерашкеи доакъарийна лаьрхІа хьажкІаши свеклаи мара дІа ца ювш хиннача дІайийнай дукхха а кхыйола баьцаш. 800 гектара тІа яр колхозе злако-бобови смесаш, иштта кхо бІаь гектар гурахьа дийнача кІица а эзь вика, кхыяраш. 80—100 центнер башха дика йол яьннай царех хІара гектара тІара. ХІаьта ерригa дІалаьрхІача 980—1000 тонн гаргга йол Іалашъяьй колхозо цу культурех.

Злако-бобови смесаши викеи хьекхачул тІехьагІа дІабийнаб доакъарийна лаьрхІа бола борци хьажкІаши, царех а даргга шортта доакъар. Цул совгІа, ши бІаь гаргга гектара тІа дІайийнай люцерна, хиш дехкаш хиларах, цкъа аьла лаьрхІа хьекхачул тІехьагІа, хІанз силоса хьокхаш латт из. ХІара гектара тІара 20—25 центнер сийна доакъар доал укхаза. Из геттара маьхера силос 350—400 тонн йолла лаьрхІад харшашка.

Духхьал силоса лаьрхІа хьажкІаш 250 гектар хьалкхею колхозе. «Узбекская белая зубовидная» яхача фух я уж. 450—500 центнер моша доакъар даккха йиш я цар хІара гектара тІара. Жа доажадеи аьла лаьрхІаи бІаьсти пхи эзар гектара тІа дІадийнача рожои «суданская» яхача баьцашеи торо хилийтай жена тоъал гІожа доакъар Іалашде.

Доакъара база укх тайпара чІоагІъярах вІаштІехьдаргда колхозе укх шера 1050 тонн шуреи, 620 тонн дулхи, 600 эзар фуъи паччахьалкхенга дохкара план тІехкхоачашъе. белгалдаккха деза колхозо ах шера планал совгІа фуаши, ворхІ бетта планал совгІа шуреи дулхи паччахьалкхенга дехка хилар.

А. ПЛИЕВ.

ІА ГАЬНА ДАЦ

Каст-каста догІаш делхарах дика тоаеннай цонаш, дІайийна баьцаш.

Эттача ханах пайда а эцаш доакъар Іалашдеш ба Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьайбаш леладераш.

ЛерхІар хабарца а доацаш гІулакхаца вІаштІехьдоаккх цонаш а дІайийна баьцаш а хьокхаш йолча нн. Дзауров Султанеи, Арсаев Даудеи, Баркинхоев Русланеи, Кодзоев Рашидеи бригадаша.

Совхоза хІара хьайбай ферма кулгалхо доакъар Іалашдеча бригадана кулгалдеш ва. Царна дикагІа хов шоай хьайбашта мел а малагІа тайпа а доакъар эш, царгара хьал.

Таханарча дийнахьа цу бригадаша хьекхай 300 гектар доакъарийна дІайийна люцерна, эспарцет, кени горохи, кени, викеи, кІаи вІашагІъувш йийна баьцаш. Дика баьцаш йоал цу 300 гектар хулаш йолча майдан тІара.

Касарах улла доакъар 250 гектара тІара хьал а ийна хьайбаша Іа доаккхаргдолча тІаозаш а аргІаш деш а латт.

ХІанз 8 тракторни агрегат цонаш хьакха йолаеннай. Ерригa а 850 гектара тІа цон я совхозе.

Цул совгІа, шортта тайп-тайпарча баьций а хьажкІий а силос, ча хургда юкъарча хьайбашта.

Доакъар Іалашдеча бригадашта юкъе хьалха латташ я нов. Дзауров Султана бригада.

У. АБАДИЕВ.

УКХ СУРТА ТІА ШОАНА БІАРГАГУ СТОЛОВИ ХАНАЛ ХЬАЛХА ХЬАЛ А ЯЬ ЭКСПЛУАТАЦЕ ДІАЧУЕННАЙ «МАЛГОБЕКНЕФТА» НПУ ГІШЛОЙ-МОНТАЖНИ УПРАВЛЕНЕ БОЛХЛОША. СТОЛОВЕ ЦКЪА ЮХАЙНА ХІАМА ДАА ЙИШ Я БІАЬ САГО. КЕРДАЧА ХЬИСАПЕ ХЬАЛЪЯЬЧА СТОЛОВЕ КЕРДА ОБОРУДОВАНИ А ЛАТТ. МАЛГІАБИКЕРЧА «КЕРДАЧА ГОРОДЕ» ИТТ ДИ ХЬАЛХА ХЬАЙИЙЛАЙ УКХ ТАЙПАРА СТОЛОВИ.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

Дог гІоздоахаш я Ножай-Юрта районерча А. Шерипова цІерах йолча юртбоахама артела хьайбаш леладерий хьалхарча ах шера балха итогаш. ХІара итт ди массаза дала дегІаух укхаза хьайбай продукци йоаккхилга, производственни планаш ка маьхал а ювлаш кхоачашъю. Масала, паччахьалкхенга шура йохкара ах шера план кхоачашъяьй 107 процент.

Укх шера юххьанцарча деношка денз балха юкъе лакха хьокхамаш долаш хьайоагІа нов. Висамбаева кулгалдеча шурий-товарни ферма коллектив. Доккхача денале къахьегаш я из тІайийца социалистически декхараш кхоачашдара.

ХІанз дьгІенашкара баьцаш дика тоаенна, листа, ховха я. Цудухьа деттача доахантара шура дукхагІа яхара йола керттера резерв я доахан буе а дийнахьа а мошача доакъара дьгІенашка доажадар. Доахангa хьежараша шоашта ховш мел дар тешшаме ду детта доахан доажадар нийса вІаштІехьдаьккха леладара гІулакха. Ди дІоахденнача хана дьгІенашка ца дажаш доахан сайцача, уж концентраташца, комбинированни доакъарца кхоаб.

Цудухьа хІара беттача Іаттагара, юкъера лаьрхІача, дийнахьа 9—11 килограмм шура йоакх.

Шура дукхагІа яккхара боккхача лоархІаме да доаркаш доахан деттара говзал лакха йолаш хилар. Царна юкъе ба цар доахача толамех колхозо доккхал деш бараш а. Укх массехк шера хьалха латташ хьабоагІа доаркаш З. Ицмулаева, Д. Исраилова. Доахана дика Іунал де, доарка говзал лакхъе царгара Іомалу къона доаркаш.

ДегІаух хьалха латтарий керда кадраш а. Уж лоадама хІама тІехьабисац Ицмулаева санна болча колхозерча дикагІча доаркел. Укх шерах дІабахача 6 бетта цо ше лелабеча 14 Іаттах хІаранегара 700 килограмм гаргга шура яьккхай тІайийцача декхарашка диллача шера якха езар 1200 килограмм йолча метте.

— Тха коллективе, — йоах ферма заведующи волча нов. Висамбаева, — оахош тІайийца шера дола декхараш кхоачашде меттел, тІеххоачашде а эшаш мел дола хьалаш да. ХІаьта доахан леладераштa шоашта мел ховри деррига шоай девали оарцагІа а доаккхаргда кхы тІа а толамаш дахара.

З. ЭСЕМБАЕВ,
Ножай-Юрта района радиовещане болхло.

КИБЕРНЕТИКА РАСКРОЙЩИК

ДНЕПРОПЕТРОВСК. ХІама дІа ца къастийташ металлах деталеш дахар — из декхар шийна тІайийцад кердача электронно-вычислительни машино. Из болх бе йолаялийтай Петровске цІерахча металлургически завода рельсабалочни цехе.

Цхьан минутал кІезигагІча хана прокатни стан «80» яхача пхи тонн хулача лоалаьча болата Іоакъах хьабир 40 метр дІоахал долаш бола квадратни оаса.

(ТАСС).

МОРДОВЕ КІОМАЛА ХЬОАСИЙ

САРАНСК. «Сура» яхача Саранска объединене керттерча предприяте хьалъяьча кердача фабрико арахийцай хьалхара кІомала продукци. БІомала хьоасий хьувзара предприяте оттаяьй хІанзара дикагІа йола оборудовани. ШоллагІа аргІа болх бе йолаелча форда тІа лелача кемашта эша эгтара чІоагІагІа дола мушаш хьадергда цо.

Машинашъерий экспериментальни завод

ФРУНЗЕ. Киргизски столице хьалъяьй машиностроенеи приборостроенеи экспериментальни завод. Цун дай хиннаб совнархоза конструкторско - технологически бюро специалисташ. Цу заводе хьаергья кердача машинайи приборийи опытни образецаш, уж хьаяра керда технологи а оттаергья.

Цу тайпара база йилларо торо хулийтаргья керда продукци дукха арахецилга карадерзадара ханаш лоацъе а, хІанзачул дукха сихагІа халкъа боахаме из дІакхоачае а.

УРДУВ ДАХАР —
САГА СИЙ ДОАДУ ГIУЛАКХ

Из ерригача общественноста гIулакх да

Дог тоха ца луш деша йиш йолаш дац Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен педагогически института студенткаша яздаь гуччахьара письмо. Цу тIа цар тIахьех урдув санна долча ширача замах юхедиса телха гIулакх юкъера дIададккха.

ХIьта ЗАГС-е дIа ца ялуш йоI маьре ца гIолгеи саг ца йоалаелгеи катирхошта могадеш бола уж мехкарий бакъ а ба. Боккъала дар аьлча, шариIата Iаьдалах маьре яхарон саг йоалаярон йоккха доакъазал ма яхьий дезала вахара! ШариIата Iаьдалах маьре яхарахи саг йоалаярахи хула дукхагIа бола бала кхалнахага кхоач, хIана аьлча шариIата Iаьдалах долла хIама а маьра кара да. Цун бокъо я хьаштдолчча хана ший сесаг цIагIара эккхае. ШариIата Iаьдалах маьре яхарон саг йоалаярон хулийташ да дукха истий-кхувлар санна дола сий доаца гIулакх.

ШариIата Iаьдалах маьре яхарен саг йоалаярен доакъазала керттера оагIув материальни яр я. Цу Iаьдалах урдув доацаш саг йоалае а маьре яха а йиш яц. Ма чIоагIа гIалат бувл-кх, урдув доацаш йодий маьре, аьнна, хеташ бола мехкарий!

Урдув телар йиIий сий доаду, ергтIа а дика а дезал хилийтара гIо дац яхаш яьду пединститута студенткаш бакъ ба. Ширача феодально-патриархальни оамалех юхедисача цу телхача гIулакхо, из дас-нанас леладеш хилча, шийна везачунга маьре яха йиш яц йиIий: из ший дегIа да хилийтац, цунга бала кхухь. Иштта дола маьре яхар иразе хург ца хилар бакъ ма дий.

Из маьре йодачуни саг йоалаечуни шоай гIулакх да, кхычар цунца гунахьа дац аргдараш ниисбала мег. Цхьабакъда, уж банне а бакъбац.

Вай парте, правительства, халкъо кхоачашдеш латт доархIамегIа дола декхар — коммунизма материально-технически база хьаелгеи керда саг кхетамца кхевелгеи. Дезал хьахилийтар, дезал иразе хилийтар—коммунистически кхетамца нах кхебара доархIамегIарчарех дола цхьа декхар да. Дезал иразе хилара керттердар вIаши безаш маьре яхари саг йоалаяри да. ХIьта безам урдох эпа йиш йолаш мичаб, из мелла боккха бале а!

Цхьабола кагирхой ба ширача замах юхейиса моллагIа яле а йола телха оамалаш, гIулакхаш деладар даь-наьна, боккхагIчар сий делга да аьнна хеташ. Нохчийи гIалгIайи доккхал де бокъо я боккхагIчар сий деш хилар санна йола оамалаш шоаех йоахкаш хиларах. Бераш, юхьметтел шоаш кхийча а тIехьа декхарийла да даь-наьна сий де. цар шоашта хьехар теркалде, цар зийна а царна ховш а долчох теша. Цхьабакъда, из хьехаш дари зийна ховш дари фуд а ца ховш хьакйде йиш яц, из вай вахара принципашца а боарамашца а тар ца луш, царна духьал доагIаш хила йиш яц. Даь-наьнеи виIий йиIий цу хьакъехьа барт кхеташ ца хуле, царех бакъ малагIа ва воккхалга дилла а доацаш, бакъдолчунга дилла къоастаде деза.

Пединститута студенткаша шоай гуччахьарча письмо тIа гIоттадаь дош боккха общественни доархIам болаш да. Сона хетаргахьа, цун чулоацам нохчийи гIалгIайи хIара йоIо кхета а бергба, царна шоаша фу де деза а-хейтаргда цо.

Хьамсара мехкарий! Теркалдергда вай пединститута студенткай письмо тIа воашта хьалхадоахар, воай мел хур дергда вай ширача замах юхедиса уйзара телха гIулакх — йиIий сий доадеш доа урдув юкъера дIадаккхара.

А. ГУДАНТОВА.

Грозненски мехкдаьтта института йоккхагIа йола хьехархо.

Семилетка тIеххьарча шера дика къахьегаш хьайоагIа Грозненски консервни завода Маршани Махьмала кулгалдеча консервни цеха коллектив. ХIара бетта план тIеххкоачашъю цар. Цеха коллектива юкъе къаьстта дика къахьег смена инженера Критт Надежда Сергеевнаси коммунистически къахьегама ударника Иваненко Людмила Егоровнаси, ший балха нормаш 115—120 процент кхоачаш а еш.

Сурта тIа: закатчица Л. Иваненко, инженер Н. Критт.

И. Плиева сурт.

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ

— Вера Павловна! Сона «Известия», «Красная звезда» яха газеташ деза, — йоах газеташ дохкача киоска тIа хьатIавенача Умаров Iумара, хIьта сона «Правда», сона «Советский патриот»... иштта кхыдараш а хетт хьатIаухача ийдархоша.

Ийдархошта дика гIулакх дарца массанена дукха езаш я Катаяма цIерахча поселке Старопромысловски шоссе «Школа» яхача автобусни остановка юхе йоаллача «Союзпечата» киоске болх бу Лавриненко Вера Павловна.

Дукха беза цунна а ший ийдархой. Каст-каста царна ше йийша сакъердаме статьяш, керда книжкаш дувцаш беседаш ю цо ийдархошца.

Ф. КОРОТКОВ.
В. КУРБАТОВ.

ЛЕКТОР-ПРОПАГАНДИСТ

Массехк шу да Къилбсела-ХIирий юртбоахама институте дийша йистевьнначул тIехьагIа Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозе болх бе Проскудин Василий Иванович вена. Районни производственни управлене керттера агроном ва из. Дика бовз Василий Ивановича ший болх. ХIьта шийца болх бечарна эшшача новкъостал де а кийча ва из.

Дика болхло хиларал совгIа дика общественник а ва Василий Иванович. Ше балха венача хана денз лектор-пропагандист волаш хьавоагIа из. Шин шера «Хьалда йола экономика» яхача кружока кулгалдеш хилар. Дика кийчлора из хIара занятега. Дешар юртбоахама керда литература, йовзар юртбоахама къахьегамхой хьалхара опыт. Цул тIехьагIа лекцега ладувгIа баьхкача совхозий кулгалхошта, агрономашта, зоотехникашта, бригадирашта, лоацца аьлча юртбоахама берригача къахьегамхошта хьалхашка дика чулоацам бола лекцеш ешар.

Къахьегамхой а совхоза кулгалхой а чIоагIа раьза хулар лекторо шоашта телача хьехама. ХIана а тIехьа дувц «Лермонтовский» совхоза звеньевойша Б. Матаева, И. Хачукаева, Л. Мусаева, Л. Захаева, кхычар а Василий Ивановича йийша лекцеш бахьан долаш шоашта мел пайда баьлар. Масала, минеральни удобренеех боагIача бесса пайда эпаро йиш хилийтар хьувкъам дуккха дукхагIа лакхбе.

ХIанз «Лермонтовский», «Новосельский», «Самашкинский», «Орджоникидзевский» совхозий къахьегамхошта хьалхашка тайп-тайпарча темаех лекцеш ешаш, царца беседаш еш, докладаш еш ва Проскудин Василий Иванович. Цу дерригие а дикка новкъостал ду КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш йовзийтара

Иштта ший гIулакх дика довзаш ва наха дукха веза лектор-пропагандист Проскудин Василий Иванович. Цудухьа воах из даим белгал а.

Пропагандист хиларца Ачхой-Мартана къахьегамхой депутатий Совета райисполкомеи парте райкомеи Сийлен грамота а Нохч-ГIалгIай «Знание» яхача общества Сийлен грамота а еннай цунна. ХIьта дукха ха йоаццаш «Знание» общества хиннача конференце «Знание» общества Ачхой-Мартана районни правлене председателалла хержар нов. В. И. Проскудин.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ЦIЕНО—МОГАШАЛЛА ТЕШАЛ

Дукха ха йоаццаш унахцIено лораяра Нохч-ГIалгIай Лаккхехьарча Совета массазарча комиссе председатела заместитель В. А. Ковалев, комиссе членаш цхьоалагIча городской больница педиатр Л. И. Панель, фтизиатр Л. И. Ягодинцева юкъе йолча комиссе Наьсарен района школай, интернатий, берий учреждененей санитарни хьалашта тохкам бир. Укх деношка къахьегамхой депутатий райсовета исполкомо йийцар цу медицински комиссе тохкама итогаш.

Заседане къамаьл дир В. А. Ковалева, Грознерча № 2 йолча роддома йоккхагIа йолча лора Е. П. Платоновас, кхыбараша.

Комиссе тохкам баьб Наьсарен-Вокзалерча 11 шерарчеи бархI шерарчеи школашка, школа-интернате, берий саде, Пхьилекъонгий-Юртарчеи Экажкъонгий-Юртарчеи юххьанарча, бархI шерарча, юкъерча школашка а.

Наьсарен-Вокзалерча духхьал шин школе мара вац медицински болхло.

Цхьабакъда, уж бале а цу школашка антисанитари я. ЙоагIача тайпара медосмотр яц. 1964 шера декабрь бетта берий консультацерча лораша медосмотр яьр, цхьабакъда, гучадаьнна лазараш дIаяздаь журнал дац.

Школе тайп-тайпара лазараш долаш бераш доллаше а диспансеризаци яц.

Школай санитарни хьал во да, уй, кораш, рамаш, наIараш, парташ бIеха латт.

БархI шерарча школе буфет я, цхьабакъда, ла мегаргдоацаш бIеха я из. Массанахьа мазаш доахк. ПхьегIаш а яц. Шаккха а дIайха кофе, какао, котлеташ хилац цу чу. Умывальник, сапа, гата дац.

Iалаьмате бIеха да дукхагIдола бераш.

200 бер деша дагIа школа-интернате (директор М. Г Гайтов). 7 классни цIаи 13 спальнии я интернате. 1,5 ставка тIа болх беш медсестра я укхаза. Бераш дийша дадача цIеной, коридорий пенаш тIа дом хул, массанахьара панелаш бIеха латт.

ХIаране ший дегIаца цIоно делае Iомадац укхаза бераш. Бераш дийша дадача цIагIа цергаш цIенъю цаI щетка коралнзар. Хьаж йоагIа сапа дерригача берашта лаьрхIа цаI-шиъ мара дац. ТIадувха барзкъа аьшк теха, цIена хилац, кога гIирс бIеха хул. Панелаш тIа докъаденна туташ доахк, электрически коробкаш тIа дом, гIаьлен юхкаш яда.

Метта хIамаши, чуханахьа дувхаду барзкъаши хувцарах, бераш дадача цIеношка генеральни цIоно ярах дола хоамаш дIаяздеш журнал дац. Ерригача интернате хий лоаттадеш цхьа бак мара яц, из а дIакъувлаш яц, хий бIеха да. Теркам тIаоз портреташа а. Царна тIауллача демахи, цар тIа дагIача мозехи портрета тIара сурт къоасталуш дац.

Школа-интернате болх беш 46 саг ва, цхьабакъда, царех медосмотрах 8 саг мара чакхваланзар.

Во лел укхаза даа хIама кийчдара гIулакх а. Даа хIама кийчду блок типовой проектах яь я, цхьабакъда массадолча цIенопкара уй, пенаш, кораш, панелаш бIеха я, дулх ата, баьца дааращ цIенде, пхьегIаш йила лаьрхIача проектах хьожадаьча цIенoех нийса пайда эцац.

Даа хIама кийчдеча блоке дикагIа йола керда оборудовани латт, цхьабакъда цунах укхаза боагIача тайпара пайда эцац. «Днепр» яха 2 холодильни шкаф, холодильник, пхьегIаш юла универсальни машина, коартолаш чIормайоаха машин дом тIабилла, бIеха мазаш даь, мукх а юаш латт.

Массаза кийчдер цхьа тайпа даар да — дукхагIча даькъе макаронаши маькхи. Шаккха а хилац бокъабаь сом, морковь, свекла, баьца дарий консерваш, кофе, кхыдараш. Геттара кIезига тел берашта налха, цхьабакъда, цун котаметта берашта дуаде ца могадешше а ца доагIаш дукха маргарин тел дуача хIаманца берашта.

Белгалдаккха доагIа БурокIалхарча юкъерча школера, Пхьилекъонгий-Юртарча 11 шерарча школера, Долакха-Юртарча бархI шерарча школера, района кхыча школашкара а дерригa гIулакхаш дика делаш ца хилар.

Иштта цу школашка а ба медицински болхлоша учете ца оттабеш цамогараш дола дукха дешархой. ХIьта дIайха даа хIама лоаттадара а йоаггIаш йола йоахо яц укхаза.

Наьсарен райисполком декхарийла я района школашкара уж кхоачамбоацараш сиха дIадаха, царна бехкебараш цIенхаштта бехктохкаме оза. Республика просвещене министерствас шедлай балха тIахьожам лоаттабе беза.

В. МАРЗИЕВ,
тха собкорр.

ДЕГ ТIАРА ЛОВЦАШ

Дукха ха йоаццаш «Гипрогрознефта» зале дукха нах гулбеннабар. Царна юкъе бар Советски Союзе ерригача миIингашкара баькха проектни организацей кулгалхой.

Института директор Афанасьев Сергей Герасимович ваь 60 шуи цо болх бу шовзткъа шуи дизар дездеш бар уж.

Ший къахьегама никъ мугIарера чертежник волаш дIаболабаьб цо, цул тIехьагIа техникуме дийша йистеваьлча институт чакх а яьккха болх бе волавеннав. Ткъаь кхоъ шу да Сергей Герасимовича йоккхача проектни института кулгалду. Хьинаре дакъа лоац цо химически мехкдаьттаи промышленноста лаьрхIача чоалханерча проекташта разработка еш. Дуккхача комплексни установкашта лакха оценка еннай советски а доазол дехьарча а специалисташа.

«Техникаи Iилмаи заслуженни деятель» яха сийлен цIи ялараx дола Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета Указ дIадийшар гулбенарашта Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета председатела заместитела нов. Тепсаева.

Юбиляра хьабена къахьегама никъ бувцаш къамаьлаш дир КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Беляева, мехкдаьтта института доцента нов. Парфенова, республика керттерча архитектора нов. Федотова, кхычар. Цар массане а дег тIара ловцаш дIахьар юбиляра.

В. ПОСТНОВ,
инженер.

КЪАХЬЕГАМА САЙРЕ

Укх деношка Наьсарен района «Электроинструмент» яхача завода цIеча уголоке «Къахьегама сайре» хилар. Укхаза дакъа лоацаш хилар производстве хьалха латтараш, къона болхлой, партийно-комсомольски актив.

Цига хьакхайкайир шоллагIча квартале завода цехашта юкъе лоаттаьча социалистически яхьа итогаш.

Завода профсоюзеи комсомолеи комитетий Сийлен грамоташ елар производстве хьалха латтачеи дикагIболча активисташ-общественникаш болчеи 60 сага.

Къахьегама овсарле, производственни дисциплиней культурей — уж керттера кхоъ пункт чуйоагIаш завода цехашка юкъе лоаттаьча социалистически яхьа хьалашка сборочни цех котъяьлар. Предприяте чотах цу цеха коллектив Тбилисе экскурсе яхийта лаьрхIад.

КхоалагIча квартале социалистически яхье котъяьнна цех совгIата 200 сом луш белгалйоаккхаргья, хIьта иштта цу цеха коллектив предприяте чотах экскурсе а йохийтаргья. Цу гIулакха предприяте фондах хьожадаь 600 сом ахча да.

ЧIоагIа раьза болаш тIаийцар гулбеннараша администрацеи партийно-комсомольскии, профсоюзнии организацеша цхьана баь соцам.

Торжественни дакъа чакхдаьнначул тIехьагIа Сийлен грамоташ дIаелар. Завода цIеча уголоке сакъердам хилар.

Вальсацеи массача вайнаьха халхарцеи сакъердаш хилар кагирхой.

М. ЦОРОЕВ,
ВЛКСМ «Электроинструмент» яхача завода комитета секретарь.

Спорт

ЯЙГА АТЛЕТИКА

Яйгача атлетиках Краснодаре лоаттаь зональни яхь чакхъяьлар. Укхаза дакъа лоацаш 16 команда яр, царна юкъе Нохч-ГIалгIайчен профсоюзий сборни команда а йолаш. Шийгара дика толам гойтар дунен халкъашта юкъерча класса СССР-а спорта мастер йолча Тихомирова Валентинас («Спартак»). Пхеза лайзача цо 4737 очек яьккхай — дунен халкъашта юкъерча мастера норма1 совгIа да цо хьахьекхар.

Дика толамаш даьхар грозненцаша А. Снаткинеи Ю. Андреевеи (шаккха а «Труд»).

Нохч-ГIалгIайчен ерригача команда толамаш дIалаьрхIача шоашца къувсаш хинна Ставропольски края командал кот а йоалаш пхелагIа моттиг яьккхар вай. Из вай команда боккха толам ба.

ХIанз Тихомирова Валентина каста Москве хургйолча СССР-а профсоюзий спартакиада финале дакъа лаца кийчлуш я.

Укхаза из вIашагIкхетаргья Олимпийски ловзаращца дакъа лоацаш хиннараццеи призерашцеи Г. Быстровайца, М. Сизяковайца.

минуташ 53.1 секундаш. Тулерча спорта мастераца Лукьяновца хиннача къовсаме кот а ваьнна шозлагIа а дошув медаль яьккхар Бутенкос.

Кхалнаха юкъера белгалбаьлар СССР-а спорта мастераш Бутенко Валентинаи Грознерча «Спартакера» Литвинова Лидаи. Кхаь километрах велосипед хохкача цар РСФСР-а профсоюзий спартакиада бронзови медалаш яьхар.

Уж Iомабаьр я СССР-а спорта мастер Софья Аврагимова.

Дика толамаш дахарах дегаш гIоздаьнна ба тренер а цо Iомабьраш а.

О. НИКОЛАЕВ.

□ □

ВЕЛОСИПЕД

Укх деношка велосипед хохкаш РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара г. Туле хинна яхь чакхъяьннай.

Цу яхье белгалбаьлар Грознера велосипедисташ. Российски «Спартак» яхача сборни команда юкъерча СССР-а спорта мастер волча грозненца Геннадий Бутенкос дошув медаль яьккхар. Иъ километр ниъ баь ваьлар из 4

□ □

ШАХМАТАШ

Укх деношка йистеьлар Грознерча шахматни клубе шахматех ловзаш РСФСР-а мастералла кандидаташта юкъе турнира хьалхарча ах даькъе хинна яхь.

БархIлагIча туре Архангельскерча Паромовца ловзаш хинна грозненец Мовшович котваьлар, хIьта вай Слепова краснодарерча Трупанца хинна ловзари Кастарнова ростовчанинаца Штейнбергаца хинна ловзари цхьаьккха а кот ца воалаш чакхдаьлар.

Б. Трудов (Пермь) Шмагинал (Свердлов) котваьлар. Трубникова (Дагестан) Утробинца (Пермь) хила деза ловзар тIехьадаьккхад. БархI тур йистеяьнначул тIехьагIа хьалха ба Трудови Трубникови, цар хIаране 5,5 очко я. Мовшовича, Когана, Трупана пхи-пхи очко, хIьта Слепова йиъ очкои тIехьаьнкха цхьа партии я.

В. ЛАНСКОИ.

Вай художникий балхаш

РСФСР культура министерстваи республика художникий Союзои вIашагIъелла дIа-юха делаю «Къулбехьен Россе художникаш» яха выставка Кубане йола бутт совгIа ха я. Цу выставке хьахьокх Дона, Нохч-ГIалгIайчен, Черсий-Балкхарой, Ставрополa, Дагестана, Кубана, Къилбаседа-ХIирийчен художникийи скульпторийи ши бIаь произведени.

Нохч-ГIалгIай АССР художникийи скульпторийи творчествана чIоагIа безам тIабаха ба кубанцаш. Выставкага хьажа баьхкарий боккха теркам тIаозаш да республика искусства заслуженни деятела В. К. Мордовина «Собеседница», Грознерча художникий С. М. Сухорукова «ДелкъийгахIама дуаш», А. Г. Григорьянца «Натюрморт чкъаьрийца», скульптора В. П. Астанова «Табунщик» яха балхаш.

И. ШЕСТАКОВ.

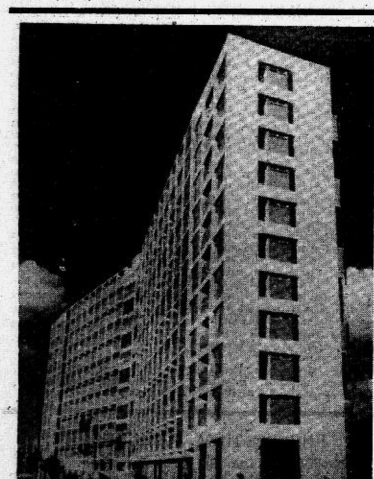

1953 шера 26 июль — Кубе халкъа Революци йолаенна ха

Куба Республика столицера — Гаванера нах чубаха керда цIенош.

ТАСС фотохроника.

«МАРИНЕР-4» ПОЛЕТАГА

«Маринер-4» Марса тIара даьха шоллагIеи, къаьстта кхоалагIеи сурташ хьалхагIа даьккха хинначул дукхаза а сийрдагIа да аьнна 17 июле сайрийна Пасадине реактивни двигателий лабораторера хоам бир. (Калифорна штат). Планета гаргагIа йолча хана даьха хилар бахьан долаш дукха сийрдагIа да уж. КхоалагIча снимка тIа бIаргагу 3,2 километр сомал долаш хьахинна хIамаш. Хетаргахьа сурта тIа хьатIа яьхай планета тIехен складкаш, диаметре 19 километр гаргга йола кратер, иштта цхьа ший тайпара гола етташ дола така. Марса тIа «каналаш» хиларах йола гипотеза бакъеш цхьаккха хIама дац хIанзалца хьайдаьча сурташ тIа, аьнна белгало йир «Маринер-4» полетага хьежаш хиннача Iилмахоех цхьанне.

США ХЬЕХАРХОЙ ТОЪАЦ

«Педагогически профессиях» йола законопроект конгрессе яхьийтай США президента Джонсона. США «къаман хьехархой корпус» вIашагIйолла дерхIаш я из. Мехка хьехархой кадраш ца тоъалга, итташ эзараш хьехархой дерттIа гоззал йоацаш хилар белгал а деш. укх гурахьа 190 эзар керда хьехархо эшаргва мехка, белгалдаьккхар президента.

Доазол дехьара

РУМЫНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ СЪЕЗД

БУХАРЕСТ, 19 июль. **ТАСС спецкорр. Д. Дымовеи Ф. Жариковеи** хьахойт: Тахан укхаза республика Дворецa йоккхача зале хьайийлай Румынски болхлой парте съезд.

ЧIоагIа дегаш айденна съезда делегаташа, массава раьза а волаш, тIаийцар Румынски болхлой партех Румынски коммунистически парти, аьнна, цIи тиллара решени. Укх съездах РКП IX съезд лоархIилга оттадаьд.

Парте цIи хувцарах йола предложени еш ЦК хьалхарча секретара Н. Чаушескус аьлар, Центральни Комитето лийрхIар да парте керда цIи вай обществе хиннача хувцамашца, парти дегIаахара хIанзарча ханарча стадеца, юххера а кхоачашде лерхIаш долчунца — коммунистически общество хьалъярца массарела дикагIа тарлуш хилар, аьнна.

Съездо берригаш раьза а болаш чIоагIдир дувца оттаду ер дешаш:

1. РКП VIII съездаи (РРП III-ча съездаи) IX съездаи юкъерча юкъагIарча парте балхах йола РКП Центральни комитета доклад. Докладчик новкъост Н. Чаушеску; 2. Центральни ревизионни комиссе отчетни доклад — докладчик новкъост К. Пырвулеску; 3. 1966—1970 шш. юкъагIа халкъа боахам дегIабоалабара плана хьакъехьарча РКП IX съезда директиваех йола доклад — докладчик новкъост И. Г. Маурер; 4. Энергетика дегIайоалаяра итт шера плана хьакъехьарча РКП IX съезда директиваех йола доклад — докладчик новкъост Киву Стойка; 5. Румынски коммунистически парте Устава проектах йола доклад — докладчик новкъост Г. Апостол; 6. РКП Центральни Комитети Центральни ревизионни комисси хархар.

Съезда балха юкъе дакъа лоацаш ба 1.450 эзарнел тIех болча РКП членашкареи кандидаташкареи баьхка дешай къоастам бара голос йола 1350 тIех делегати, совещательни голос йола 200 тIех делегати. Съезде я 56 мехкашкара яьхка вошал долча коммунистически а болхлой а партейи кхыйолча демократически партейи делегацеш. КПСС делегацена керте ва КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев.

Председателал деча Киву Стойкас дувца оттадаьча дешай хьалхарча пункта хьакъехьара доклад е дош лу РКП ЦК хьалхарча секретара И. Чаушескуна.

Цо дийцар укхал хьалхагIара съезд хиннача хана денз румынски къахьегамхоша даьхача толамех лаьца, хIара шерра - шерарча РНР промышленни производство дегIаахара сухалех 10,5 процент хулга белгал а доаккхаш. Социалистически гIирс хьалбара декхараш дувцаш докладчико белгалдир прогресса лард экономика дIахо дегIайоалаяр, эггара хьалха а — мехка индустриализаци яр долга парте лерхIаш хилар.

Дунен халкъашта юкъерча коммунистическии болхлойи болама проблемаш ювцаш докладчика аьлар: «Вай хувцалургдоацаш тешам бенна да, коммунистически партеш вIашагIтохаш дар — юкъара идеологи, кхоачашде лерхIараш а хьашташ а цаIаш хилар, юкъара къовсам, юкъара исторически мисси — керттердар хиларахий хьаштдоллаш долча хеташ дарел лакхагIа латта дезаш хиларахи».

РКП ЦК хьалхарча секретара хоадамболлаш бехке йир Вьетнамера США агрессии Доминикански Республикера цар интервенции. Румынски халкъа, аьлар докладчика, кхайка а даьд, кхайка а ду вьетнамски халкъа бакъдолча гIулакха ше дизза мутIахьа долга. Вьетнамски халкъо лоаттабеча турпалерча къовсама цунна вай мехко повкъосталаш да а даьд, дIахо дерг а да.

Бухсоццаш Н. Чаушескус аьлар: «Кердача пхе шера плана декхараш кхоачаш а деш, вай халкъо пайда бергба дунен социалистически системa чIоагIъяра, социальни прогресса тIехьа къувсаш дола низаш чIоагIдара, социализмаи дерригача дунен гIарча машареи гIулакх котдалара гIулакхa».

БУХАРЕСТ, 20 июль. (ТАСС). Румынски коммунистически парте IX съезда Iуйрийнара заседани хьайийлар парте ЦК Политбюро члена Георге Апостола. 1966—1970 шш. мехка халкъа боахам дегIабоалабара плана хьакъехьарча съезда директиваех йола доклад е дош делар цо РКП ЦК Политбюро член волча РНР Министрий Совета председатела Ион Георге Маурера.

И. Г. Маурера докладал тIехьагIа съезде юха а йолаелар пренеш.

СЪЕЗДА СИЙНА

Румынски болхлой парте IV съезда къахьегама доккхийча толамашца накъа бахар румынски къахьегамхой. Мехка промышленносто ерригa чулаьцача толамца кхоачашйир хьалхарча ах шера план. Мехка планал совгIа 50 470 тонн чон, 37 эзар тонн болат, 29 эзар тонн прокат енназ металлургаша. Съезда сийна тIайийца социалистически декхараш кхоачашдир республика ерригача областий предприятеша.

162 эзар гектар йолча ерригача майдан тIара кIа чуийца яьннай Галацки областа производственни юрта боахама кооперативаш. Из культура чуийца йоалаш латт кхыча областашка а.

КЪУЛБЕХЬЕН КОРЕЕ ХИЙ ХЬАДАР

120 саг веннав, 60 мича вахав ца ховш вейнав, 180 эзар чуваха моттиг йоацаш висав Къулбехьен Корее тIеххьарча 40 шера эггара IаьржагIа дена хий бахьан долаш, хоам бу Сеулера Рейтера агентства.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

Гор. Грозне, Моздокски улицагIа, № 30, 6-ча квартире яхаш йолча гражданка Матрена Васильевна **Никитинас** суде деннад Татарски АССР, гор. Зеленодольске, Мирный пос. Нариманова улицагIа, № 1, вахаш волча ший марагара гражданинагара Семен Михайлович **Никитингара** ше хьалларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Гор. Грозне, Ставропольски улицагIа, № 32, вахаш волча гражданина Александр Александрович **Егорова** суде деннад гор. Грозне, Коммунистически улицагIа, № 54, яхаш йола ший сесаг гражданка Светлана Петровна **Егорова** ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Ленински района халкъа суде.

Гор. Грозне, Заветы Ильича улицагIа, № 77-1, вахаш волча гражданина Михаил Александрович **Храпова** суде деннад гор. Грозне. 8 Марта, улицагIа, № 5, яхаш йола ший сесаг гражданка Александра Тихоновна **Храпова** ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15.
Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15.
Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револющe проспект 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции, 7/84.

СФ02629. Заказ № 4070.